НҮҮДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 108 (12012)
1969 оной
майн 9,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

СОВЕТ АРАДАЙ ТҮҮХЭТЭ ИЛАЛТА

Мүнөөдэр — совет арадай, тэрэнэй хүсэн түгэс Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Илалтын ехэ һайндэр. 1945 оной майн 9 түүхын хуудаһанда бэшэгдэжэ, хэтэ мүнхэдөө оронхой. Тэрэ гэһээр хорин дүрбэн жэлэй үнгэрбэшье, аюулта дайсаниие—Германиин фашизмые илаһанай баяр баясхалан хүн зонойнай ой ухаанда мартагдаагүй, мартагдахашьегүй.

Дайнай үеын хэсүү шанга жэлнүүдые, хэдэн миллион хүнүүдэй алуулһые, үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэһэниие мартахын аргагүй.

1941 оной нара ногоото нажар һэмнай даа. Эхэ оронойнай ажалшад амгалан тайбан ажалаараа коммунизм байгуулгын замаар шууд түргэн дабшажа ябаа. Ороной алишье захa хизаарта, город. тосхонуудта шэн габьяата ажалай охин соробхилжо, баян дэлгэр байдалнай бүри жабхалан һайхан болоо байгаа бэлэй. Мүнөөнэй-хидэл адли асари ехэ бэшэшье һаа, тэрэл сагтаа суутай солотой электростанцинууд, металлургическа, тракторна, автомобильна заводууд баригдажа байгаа. Хүдөө ажахыдамнай баһал ехэ хубилалтанууд хэгдээ һэн. Үндэр баян ургаса туйладаг, шэнэ үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг түрүү хүнүүд хаа хаанагүй суурхажа эхилһэн. Эдэ бүгэдэ хадаа түрэл партиингаа сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро хүгжэлтын шэнэ шатада гараһыемнай гэршэлһэн юм.

Дэлхэй дээрэ анха түрүүн шэнэ общество байгуулжа эхилһэн совет хүнүүдэй ажал хэрэгэй амжалта, хурдан түргэн дабшалтые дайсад обёордог байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дай үүдхэһэн немец фашистнуудай, тэдэнэй удамарша Гитлерэй харата муухайгаар манай орондо добтолон ороһые бүхы дэлхэйн хүн зон барандаа мэдэхэ. Баруун Европын олон гүрэнүүдые эзэмдэжэ, хамаг экономикыень тоноһон, хүн зониень богоолшолһон фашистнуудай түрүүшын үедэ манай Эхэ орондо ямар ехэ хохидол ушаруулһыень мэдэнэбди.

Совет гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй, бүхы арад зоной Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда нэгэ хүн шэнгеэр жагсан бодожо, ами бэеэ гамнангүй тулалдаһан ушар хүн түрэлтэнэй түүхэдэ урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехэ габьяа болоһон гээшэ. Дайсанай ДОТ-ой амбразурые амиды бэеэрээ халхалан унаһан Александр Матросов шэнги сэрэгшэдые, завод ба фабрикануудта, колхоз болон совхозуудта үдэр, һүниие мэдэнгүй ажаллаһан хүнүүдые тоолохо болоо һаа захагүй. Тэдэнэр булта илалта туйлаха, хорото дайсанай эзэмдэлгэһээ Эхэ ороноо сүлөөлхэ гэһэн гансахан хүсэл эрмэлзэлгэтэй байгаа бшуу.

Тэрэ тоодо манай буряад арад илалтын хэрэгтэ өөрынгөө хубиые үнэн сэхээр оруулалсаһан байна. Республикымнай хэдэ мянган хүбүүд Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө ами бэеэ үгөө. Гуша гаран хүн Советскэ Союзай Герой болонхой.

Фашис Германитай тулалдаһан хэсүү шэрүүн дайнда совет арадай туйлаһан илалтын угаа ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэхэ шухала. Совет сэрэгшэдэй түрэл оронһоо фашис эзэмдэгшэдые сүм намнаад, Европын хэдэн оронуудай ажалшадые Гитлерэй дарлалта богоолшолгоһоо сүлөөлһэниинь дайнай хойто тээхи түүхын хуби заяанда баһал ехээр нүлөөлһэн, саашанхи хубилалтыень тодорхойлһон байха юм. Фашис Германиин үй бута сохигдоходо дэлхэйн империализмын хүсэ шадал хэзээшье үзэгдөөгүй ехээр һулараа. Дайнай урда тээ социалис хүгжэлтын замда ороһон хоёрхон гүрэн (СССР, МНР) байһан һаа, дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо социалис бүхэли лагерь бии болоо. Мүнөө Европын түбтэ Германиин хүдэлмэришэн-таряашадай социалис гүрэнэй оршон мандажа байһаниинь тон шухала удхатай.

Уласхоорондын харилсаанай талаар баһал ехэ хубилалта хэгдээ. Социалис оронуудай хабаадалгагүйгөөр уласхоорондын нэгэшье асуудал шиидхэгдэхэеэ болинхой. Социалис оронуудта ашатай туһатай энэ хубилалта совет арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 1945 ондо туйлаһан түүхэтэ илалтаһаа эхитэй. Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангахын, амгалан байдал сахихын түлөө тэмсэл, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн—эдэ бүгэдэ хадаа империализмын хорото һанаашалгада дабагдашагүй хэрэм хаалта болоно.

Дайнай аюулай дахинаа һүжэрхэгүйн түлөө совет хүнүүд үнгэрһэн хорин дүрбэн жэлэй туршада эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсээ. США, ФРГ түрүүтэй империалистнууд дай жүрөөдэлгөөр дашууржа байна. Америкын Холбоото Штадуудай үүдхэл, тухиралгаар дэлхэйн элдэб районуудта түгшүүрилтэ байдал тохёолдуулагдана. Вьетнам арад американ империалистнуудай эзэмдэлгэһээ Эхэ ороноо хамгаалан, олон жэлэй туршада эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байна.

Империализмын тухирдаһан бологшо Израиль Дутын Зүүн зүгтэ зээрхэг түримхэй политика бэелүүлэн, хүршэ араб гүрэнүүдэй газарые эзэмдээд, дайнай түймэр улам һүжэрөөхөөр забдана. Европодохи амгалан байдалда аюул тохёолдуулхые үнинһөө хойшо эрмэлзэдэг Баруун Германи һүүлэй үедэ социалис оронуудай хилэ шадар шахардуу шанга байдал тохёолдуулна. Амгалан байдалай нарые дайнай утаагаар далдалха гэжэ империалистнууд хэды оролдоошье һаа, юушье хэжэ шадахагүйнь мэдээжэ. Коммунис парти, Советскэ правительствамнай ямаршье дайсанай добтолгодо шанга сохилто үгэхөөр Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ улам бэхижүүлнэ. Мүнөө Совет Армиин сэрэгшэд шэнэ түхэлэй зэбсэгүүдээр бүрин хангагданхай, шадабари мэргэжэлээ үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ. Хэнһээшье холо буудаха, хэнһээшье дээгүүр ниидэхэ, хэнһээшье доогуур тамарха арга, шадал манай сэрэгшэдтэ бии.

Совет хүнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлаһан Илалтынгаа һайндэрые мүнөөдэр тэмдэглэжэ байхадаа, түрэл арадайнгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэдэй мүнхэ дурасхаалые һанан дурдан, «дайн бидэндэ хэрэггүй, эб найрамдал мандаг» гэжэ юрөөнэ.

ТАРИЛГАДА ЧАС, МИНУТА БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

...нүүдтэ Эрхирэгэй совхозой (Загарайн аймаг) таряа... шанга хүдэлмэри үдэр, һүнишье замханагүй. Илан... 3-дахи отделенидэ хабарай тарилга урагшатай һай... Эндэ дүршэл ехэтэй наһажаал механизаторнуу... бүри залуухан хүбүүд «булад хүлэгүүдэй» жолоо ... хахалжа, сеялкээр тарилга хэжэ ябахань харагдана. ...ДЭЭРЭ: 1. Энэ жэлдэ механизаторнуудай һургуули ... түү тракторист Бимба Санжижапов магтаалтай һай... 2. Хэдэн тракторнууд ороoһото ургамалнуудые тари... элдүүрилжэ ябана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Манай хөөрэлдөөн

ДҮРБЭН АСУУДАЛ

● Хабарай тарилгын хүдэлмэри хэр ябанаб? ● Сабшалан дээрэ юун хэгдэнэб? ● Гүрэндэ мяха ехээр худалдадаг болохо тушаа ямар хэмжээнүүд абтанаб? ◆ Колхозой Жэшээтэ шэнэ Устав тухай хөөрэжэ үгыт.

Эдэ асуудалнуудаар „Сибиряк" колхозой (Түнхэн) түрүүлэгшэ Логей Андриянович МАКСИМОВТАЙ манай корреспондент хөөрэлдэбэ

...рилга түлэг дундаа ... Майн 1-нэй һайндэ... торнууднай поли дээ... Түрүүшын 5 үдэртэ ... н гектар таригдаба. ...1700 га шэниисэ. Энэ ...0 гаран гектар газар

...бүхыдөө хэрээһэлүү... Үрэһэ хүрэнгэмнай ... шанартай, 1-дэхи, 2-... хүргэгдэжэ, томо жэ... гданхай. Хабарай эр... майн 12 хүрэтэр ... хүсэлтэйбди, дүүр-

...рэжэл һайжаруулха ...00 гектарта аммиаг... ...улагдаа. Кукуруза, ...риха газарта нилээд ... гаргагдаба.

...илгын хүдэлмэридэ ... техникые һаадгүй... ...тушаа горитой ан... ...на. Техническэ туһа... ...хэ автомашинанууд, ... тагнуурийн агрегат ... шадануудаар саг үр-

...жэ байһан механиза... ...тын байра бии, ха... ...һалгаряагүй бэлдэг... ...дэнэрэй культурна ... хангаха гэжэ орол-

...о гектарай 12 цент... ...шэ ороoһо таряа ху... ...гэһэн уялгаяа бэе-

лүүлхын тула бүхы хэмжээнүүд абтаха юм. 2500 гектарта гербицид хорон сасагдажа, буртаг ногоо үгы хэгдэхээр хараалагдана. Мүн 2000 гектар дээрэ зумбараануудые усадхаха хорон хаягдаба.

Сабшалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын эхилһэн сагһаа хойшо нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Тэндэ 5 мянга гаран тонно наг шэбхэ тараагдаһан байна.

Бүлүүр 6 станци хэрэглэжэ, 500 гаран гектар сабшалан ундалуулагдаа. Мүнөө үедэ сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ 26 хүн хабаадана.

Шугы бургааһа сэбэрлэхэ, дэгнүүл болдог жэгдэлхэ, намаг налхи хатааха, наг шэбхэ зөөжэ тарааха ажал ехэтэй хүдэлмэриие манай лугомелиоративна отряд урагшатайгаар ябуулжа байна. Эдэнэрэй хүсөөр сабшалан, таряалан дээрэ 19 мянган тонно шэбхэ зөөгдөө гэхэ гү, али түсэбнай 300 тонноор үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Мүн энэ отрядай хүсөөр олон жэлэй ногоон таригдана. Мүнөө үедэ 150 гектарта тиимэ ногооной үрэһэн хаягдаад байна. Манай эндэ хяаг, хүсы үбһэн һайнаар ургадаг. Эдэ үнэтэ ногоонуудай үрэһэн

Алтайн хизаарай «Россия» колхозһоо асарагдаа. Бүхыдөө энэ жэл 330 гектар ногоо тарихабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэһээ малаа гаргажа, посхоод хааха хүдэлмэри захалаа. Мүнөө жэл һаалиин фермын 350 үнеэдые адуулха бэлшээри хорёолоод, тэрэнээ үтэгжүүлхэ һанаатайбди. Энээндэ хэрэгтэй болохо проволоко болон бусад хэрэгсэлнүүд абтажа байнхай.

Гүрэндэ мяха худалдаха 1969 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэнхэй. Ямар аргаар энэ туйлагдааб гэхэдэ, колхознай шахан таргалуулдаг малай тусхай байра түхеэрһэн байха юм. Тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри сүм оньһожоруулагданхай. Энээнэй ашаар үнгэрэгшэ намартаа, үбэлдөө 500 хашараг шахан таргалуулжа, тус бүриинь дунда зэргээр 3,13 центнер шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааһан байнабди. Бүхы худалдагдаһан хашарагуудай 92 процентнь тарган һайн сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Мал шахан таргалуулха хүдэлмэридэ үхэршэд Александр Попов, Иннокентий Усольцев, Иван Шелехов, Иннокентий Демин гэгшэд шалгаржа гараа. Эдэ түрүүшүүл мүнөө «Аршан» курортдо колхозой мүнгөөр амаржа байна.

Июниин 1-һээ колхознай малаа холо һарьдагай бэлшээридэ гаргахань. Мүнөө жэл тиишэ 2500 үхэр, 500 морид абаашагдаха юм. Һарьдаг хүбшын бэлшээридэ мал адуулжа һураһан дүршэлтэй бэрхэ хүнүүд колхоздомнай олон.

Саашадаа мяха ехээр абадаг болохын тула эхэ малаа һубайруулхагүй гэжэ оролдохо болонобди. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда зуун үнеэн бүриһөө 59 тугал абтаад байна. 250 эмэ хашараг ороондо оруулагданхай.

Манай колхоздо галуу, нугаһа олоор бариха арга бии. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ шубуунай томо фермэтэй болохо хүсэлтэйбди. Энэмнай мяха абалгые дээшэлүүлхэдэ нилээд урагшатай байха.

Колхозой Жэшээтэ шэнэ Уставай проекттэй танилсаад байнабди. Мүнөө үедэ үргэн олон колхозниггуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри, Устав тухай хөөрэлдөөнүүд боложо захалаа.

Уставай проект дотор колхозниггуудай хамтын суглаанай, правлениин үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа тон зүб бэшэгдэһэн байна. Колхозой правлениие гурбан жэлэй болзороор һунгаха болоһониинь һайшаалтай. Мүн колхозой главна мэргэжэлтэдые баталха, ажалһаа сүлөөлхэ асуудалые хамтын суглаагаар эсэслэн шиидхэхэ гээшэ мүнөө үеын байдалда таараха байна.

Колхознигуудай хубидаа бариха малай тоо, эдлэхэ газарайнь хэмжээн тааруу.

Проект дотор ажахын тоосооe колхозой үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта нэбтэрүүлхэ тушаа тон зүб хэлэгдэнэ. Манай колхоз бригада, фермэ бүхэнөө ажахын тоосоондо оруулжа, абтаһан продукциин зэргээр колхознигуудта түлөөһэ үгтэдэг болоһоор үнинэй. Имагтал ажахын тоосоо хэрэглэһэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулжа шаданабди.

Бүхы дээрэнь абажа үзэхэдэ, колхозой Жэшээтэ Уставай проект угаа зохид, соморхоноор бэшэгдэжэ, бүхы асуудалнууд анхарагдаһан байна гэжэ хэлэлтэй.

...Н. КОСЫГИН ДЕЛИҺЭЭ БУСАБА

...идент д-р Закир Ху... ...лүүлгэтэй холбоотой ...олю хабаадахын ту... ...н СССР-эй Министр... ...Түрүүлэгшэ А. Н. Ко... ...-до Москвагаа бусажа ... Косыгинтай хамта

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин гэгшэд бусалсаа.

(ТАСС).

...ЭРШЭГҮЙ БАТА ХАРИЛСАА ХОЛБООН

...тарагшадһаа Чехосло... ...дэһөөр 24 жэлэй ой... ...дан, майн 7-до Мос... ...тын ажалшадай тү... ...рай суглаан болоо. ...шад КПЧ-гэй ЦК-гай ... Ленартын толгойл... ...-совет хани барисаа... ...делегациие, ЧССР-һээ

Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Владимир Коуцкиие, бусад чехословак нүхэдые халуунаар амаршалба.

Нүхэд А. П. Кириленко, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, К. Ф. Катушев болон бусад айлшадтаяа хамта президиумдэ һуугаа.

Энэ суглаае КПСС-эй МГК-гай секретарь В. Я. Павлов нээбэ.

(ТАСС).

...ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ—АНХАРАЛ, ОРОЛДОЛГО

...льно-техническэ һу... ...ралгашадай бүхэсо... ... майн 7-до Москвада ...-эй ЦК-гай, СССР-эй ... Соведэй һаяын тог... ...алагдаһанай ёһоор, ... кадрнуудые бэлдэл... ...айжаруулха асуудал... ...эн хэлсэгдээ.

... ойн һаяар гүйсэхээ... ...ын ФЗУ-гай һургуу... ... тухай Магнитогорско ... комбинадай дирек... ...овай хороо зүблөөн... ... ехэтэ һонирхон шаг-

...-гай нэгэдэхи секре... ...ельников ерээдүйн ... суртал бодолой, по... ...жэл олгохо асуудал... ...тон хэлээ.

ВЦСПС-эй секретарь И. М. Владыченко залуушуулда зорюулан предприятинуудта үнгэргэгдэдэг һайндэрнүүдэй тон ехэ хүмүүжүүлхы удхэ шанартай байһые тэмдэглэбэ. Энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ оролго, хүдэлмэришэн уг удамыень тэмдэглэхэ үдэшэнүүд, түрүүшын салин абалга ба бусад болоно.

Тэрэшэлэн СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокопьев, Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ Московско заводой слесарь, Социалис Ажалай Герой С. А. Антонов, Туркмениин ССР-эй хүдөөгэй 11-дэхи училищиин директор О. Д. Аллабердиев болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртай дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба.

(ТАСС).

КОДЕКСЫН ПРОЕКТ ҺАЙШААГДАА

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседаниһаа

Россин Федерациин Верховно Соведэй Президиум Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай РСФСР-эй Кодексын проектые майн 7-до хаража үзөө. Тус Кодексын проектые Президиум гол түлэб һайшаагаад, тэрэниие РСФСР-эй Верховно Соведэй Хуули һанамжалан дурадхадаг комиссиин, Арадай гэгээрэлэй, соёлой, спортын комиссиин, Арадай элүүрые сахиха ба социальна тэдхэлгын комиссиин тобшолол хэхынь тула дамжуулба.

Энэ проект Россин Федерациин Верховно Соведэй үзэмжэ ба баталамжада табигдаха юм.

Тэрэшэлэн нютагай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые, РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнуудые һунгалгын дүн зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоол баталан абаа.

Верховно Соведэй Президиум сельскэ, поселково Соведэй гербтэ тамгын хэб түхэлые баталһан, Россин Федерациин хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай ба бусад асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

(ТАСС).

ЧЕХОСЛОВАКИИН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД СОВЕТ СЭРЭГШЭДТЭ ЕРЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). Илалтын үдэрөөр, Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһөөр 24 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ЧССР-эй Президент Л. Свобода түрүүтэй ЧССР-эй гүрэнэй-партийна делегаци ЧССР-эй газар дээрэ саг зуура байһан совет сэрэгүүдэй түбэй бүлэгтэ майн 7-до ерээ.

ЧССР-эй Президентые КПЧ-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Г. Гусак, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ О. Черник, Чешскэ областьнуудта партийна хүдэлмэри ударидаха КПЧ-гэй ЦК-гай бюрогой түрүүлэгшэ Л. Штроугал, Словакиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Садовский, ЧССР-эй Национальна оборонын министр М. Дзур ба бусад партийна, гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад, Чехословакиин Арадай армиин сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд үдэшэжэ ерэлсээ. Тус делегаци сэрэгүүдэй түбэй бүлэгэй командовани ба сэрэгшэдтэй уулзаха, сэрэгүүдэй түбэй бүлэгэй подразделенинүүдэй һуралсалнуудта байлсаха юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. А. АЮШЕЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сүүдэй болон прокуратурын зургаануудта олон жэл һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын аймагай арадай судья нүхэр **Аюшеев Аюша Арабдановичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной майн 8.

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1969 оной майн 9 *№ 115* *Москва хото*

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд болон старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануд!

Фашис Германиин илагдаһаар 24 жэлэй ойе совет арад, тэрэнэй сэрэгшэд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн хадаа уласхоорондын империализмын ударна хүсэнүүдтэй тэмсэһэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис орондо эгээн ехэ, хүндэ туршалга болоһон юм. Дайсанда харюу үгэхын тула материальна ба оюун бодолой бүхы хүсэеэ элсүүлхэ эрилтэ энэ дайн манай гүрэнэй үмэнэ табяа бэлэй.

Совет арад, Арми болон Флодой сэрэгшэд гитлеровскэ булимтарагшадтай тулалдаһан хэсүү шанга байлдаануудай үедэ гайхамшаг зориг, олоной баатаршалга гаргаа һэн. Эдэнэр гитлеровскэ Германиие бута сохихо хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулһан, түүхэтэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна.

Манай ороной бүхы арадуудые эмхидхэн жагсааһан, оролдолго хүсэлэлгыень нэгэ уг зорилгодо — Агууехэ Октябриин туйлалтануудые хамгаалха хэрэгтэ зорюулһан юм. Коммунис партиин сэсэн мэргэн ударидалгань Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда илалта туйлаха шухалын шухала эшэ нүхэсэл болоо.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ германска фашизмые, японско милитаризмые үй дэлдэһэнһээ уламжалан, империализмын байдал улам һулараад, дэлхэйн социалис байгуулалта тогтоолгодо, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе, колониальна ба дулдыданги оронуудтахи арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые шангадхалгада туһа дүхэм болоһон байгаа.

Дайнһаа хойшохи жэлнүүдтэ манай орон коммунизм байгуулгын замаар найдамтай дабшана.

Амгалан байдал сахиха, батадхахые тон шухалада тоолодог Советскэ Союз ленинскэ эб найрамдалта гадаадын политика сэхэ шууд бэелүүлнэ. Гэхэ зуура, бүхы ажалша зондо дүтэ, ойлгосотой гадаадын политическэ энэ хараа бодолые империалис хархис бүлэгүүд үсэд эсэргүүсэлтээр угтана.

Империализмын зээрхэг түримхэй хүсэнүүд түүхын һургаалые хэрэгсээнгүй, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб районуудта түгшүүрилтэ байдалай гуламтануудые бии болгоно, буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрнэ. Эдэ хорото этэгээдүүд вьетнам арадта эсэргүү бүдүүлиг муухай дайгаа үргэлжэлүүлжэ байна, араб арадуудта эсэргүү сэрэгэй балмад ябуулга хэжэ байгаа Израилиин зээрхэг түримхэйшүүлые дэмжэн дэбэргэнэ. Европын бүридэлые хубилгаха гэжэ эрмэлзэдэг Баруун Германиин милитаристнууд ба реваншистнуудай улам гааран аашалжа байһан ябадал ехэ аюул тохёолдуулна.

Иимэ ушар байдалые хараада абажа, Коммунис парти, Советскэ правительствамнай гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые, Арми болон Флодой дайшалхы шадабариие улам дээшэлүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абана.

Коммунизмын хэрэгтэ заха хизааргүй үнэн байдаг совет сэрэгшэд сэрэгэй алдарта ёһо заншалнуудые наринаар сахина, улам арьбадхана, Эхэ оронойнгоо нангин хилэнүүдые найдамтайгаар хамгаална. Социализмын агууехэ туйлалтануудые хамгаалхын тула эдэнэртэ даалгагдаһан хүндэтэй, харюусалгатай зорилгонуудые аха дүү социалис оронуудай сэрэгшэдтэй хамта нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ.

Илалтын һайндэрөөр дашарамдуулан, Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы сэрэгшэдые, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад бүгэдые амаршалан, баяр мэндэ хүргэнэб!

Фашис Германиин илагдаһаар 24 жэлэй ойе тэмдэглэн, ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, майн 9-дэ, нютагай сагаар 21 часта манай Эхэ ороной ниислэл—баатар-хото Москвада, союзна республиканудай ниислэлнүүдтэ, баатар хотонууд: Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэдэ, баатар-хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток хотонуудта артиллериин 30 буудалгаар салют хэхэ.

Агууехэ совет арад, тэрэнэй баатар габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ—Советскэ Союзай Коммунис парти, Ленинэй парти мандаха болтогой!

Манай Эхэ ороной сүлөөтэ, бэеэ даалһан байдалай түлөө тэмсэһээр наһа бараһан баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!

СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. ГРЕЧКО.

ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

Аймагай комсомолой эхин организацинуудай секретарьнарай семинарай болохоло Хүртэйн леспромхозой комсорг Нина Потемкина предприятиин комсомолшуул болон залуушуулай дунда спортивна хүдэлмэри яажа эмхидхэдэг дүй дүршэл тухайгаа анхарал татамаар нүхэдтөө хөөрэжэ үгэбэ.

Коллективэй хүдэлмэрилэгшэдые, пионернүүд болон һурагшадые спортдо дуратайгаар хүмүүжүүлхын түлөө эндэ һүүлэй 7—8 һарын туршада горитой юумэн хэгдээ. Мүнөө энэ тосхондо 256 хүн спортын ямар нэгэн секцидэ оронхой, өөһэдынгөө спортивна мэргэжэлые дээшэлүүлжэ байдаг. Хоккей, баскетбол, футбол, волейбол, гимнастика, шатар, даам, санаар ябалга гэхэ мэтын олон янзын спорт эндэ дэлгэрэнхэй. Жара гаран хүн спортивна разрядтай (11 хүн хоёрдохи зэргын разрядтай) болонхой юм.

Леспромхозой хоккеистнүүд республикын «Труд» бүлгэмэй командануудай хоорондо болоһон мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлһэн, 5 хүниинь «Трудай» суглуулагдамал командын составта оруулагдаһан байна. Һургуулиин дэргэдэ «Звездочка» гэжэ хүүгэдэй спортивна һургуули эмхидхэгдэнхэй, тэндэ жара гаран һурагшад элдэб янзын спортдо хабаадана. Мүнөө энэ һургуулиинхид Ильичэй түрэһэн үдэрые угтуулан, спортивна мүрысөө үүдхээ һэн. Тэрэ мүрысөөнэй дүн майн нэгэндэ гаргагдаа.

Коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда спорт дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь леспромхозой дирекци, партбюро болон профсоюзай организацийн ехэ туһаламжа үзүүлдэг байһан тушаа Нина Потемкина онсолон тэмдэглээ һэн. Тосхоной залуушуул өөһэдынгөө хүсөөр спортивна талмай баряа, тэрээн дээрээ ногоо таряа, хашаалаа. Энэ хүдэлмэри бүтээхэдэнь леспромхозой дирекци (директорынь Д. В. Волков) материал, мүнгэ, транспорт болон бусад шухала хэрэгсэлнүүдээр сүм хангаһан байна. Гадна комсомолой организацийн спортивна хүдэлмэрэй эмхидхэн ябуулхадань партбюрогой гэшүүн, инженер С. С. Солкин халуун туһаламжа хүргэхэ даабаритай этигэмжэтэн юм.

Спортын энэ дэлгэрһэнһээ хойшо тосхоной ажабайдалда ехэ хубилалта болоо. Ниитын гурим эбдэхэ, аягүй аашa, һамуу ябадал гаргаха ушарнууд огто үзэгдэхэеэ болёо. Гадна спортивна мүрысөөнэй болохоло Хүртэйн хүн зон ехэ багагүй харадаг, һонирходог болоһониинь бүришье һаа һайшаалтай гэжэ комсорг хөөрөө һэн.

Комсомолой эхин организацинуудай, бүлэгүүдэй хүдэлмэри эмхидхэн ябуулдаг дүй дүршэл тушаагаа Чисаанын совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Жамса Гомбоев семинар дээрэ элидхэһэн байна. Тиихэдээ Лундадын һү һаалиин фермын дэргэдэхи комсомолой бүлэгэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, комсомол залуушуулай коллективэй ажал хүдэлмэри тухай хөөрэбэ. Түс ферма аймаг соо нэгэдэхи һуури эзэлдэг, комсомолшууд нүхэд Шкедова, Любина гэгшэд 1968 оной аймагай чемпионууд гэһэн нэрэ алдарта хүртөө.

Фермын залуушуул, комсомолшууд өөһэдынгөө уран һайханай коллективтэй юм. Тиигээд һонин программатай концертнүүдые совхозойнгоо тосхонуудаар ябажа табидаг байһаниинь тон магтаалтай. Эдэбхи үүсхэлтэй энэ коллектив һү һааха, гүрэндэ худалдаха 1969 оной даабарие хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр һайндэрлэхэ үедэ дүүргээд байхабди гэһэн социалис уялга абанхай.

Хэжэнгын интернат һургуулиин комсорг Галя Федотова һурагшадые сэрэгэй-патриотическа үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулдаг байһан тушаагаа, энэ талаар ямар хүдэлмэри хэжэ байдаг тухайгаа хэлэһэн байна. Граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнуудай болон ажалай ветерануудтай уулзалгануудые хододо эмхидхэнэ. Гэхэтэй хамта түс һургуулиин һурагшад комсомолшуудай ударидалга доро энэ жэлдэ Хэжэнгын совхозой газар дээрэ табан гектар куузику тарижа ургуулха гэһэн уялга абаа.

КПСС-эй райкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн аймагай комсоргнуудай энэ һуралсал ингэжэ һонирхолтойгоор, дүй дүршэлөө халан абалсаха талаараа туһатайгаар үнгэргэгдөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байһан үедэ комсомолой эхин организацинуудай дайшалхы шададбарие, ВЛКСМ-эй гэшүүдэй түрүү үүргые дээшэлүүлхэ тухай, олониитын дунда ябуулагдадаг политическа, хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри һайжаруулха тухай гол асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ һуралсал саашадаа комсомолой организацинуудай хүдэлмэрие улам һайжаруулха хэрэгтэнь болото туһаламжа болоно үгэхэ байһаниинь эмжэггүй.

М. ВЯЗИНСКИЙ
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой таһагые даагша.

Улаан-Үдын локомотивна депо городой түрүү предприятинуудай нэгэн гэжэ суурхаһаар үнинэй. Һаяын жэлнүүдтэ Забайкалиин участок электрижүүлэгдэжэ, локомотивна депогой хэхэ ажал ехэ болохонь. Тиимэһээ энэ харюусалгатай хүдэлмэрине һайнаар ябуулхын тула локомотивна депогой хүдэлмэришэд үнэн зүрхэнһөө оролдожо, хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ депогой коллектив оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлнэ.

Пассажирска болон ашаанай поезднуудые жүдхэхэ локомотивууд һайнаар түхеэрэгдэһэн байха ёһотой ха юм. Орёо нарин приборнуудай цехэй хүдэлмэрилэгшэд эндэ шалгарна. Тэдэнэр локомотивта тон шухала орёо приборнуудые тодходог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехэй түрүү хүдэлмэришэд А. Яковишин Л. Соболев хоёр.

Депогой машинистнүүд М. Дорохов Н. Балалаев гэгшэд суурхаһаар үнинэй. Эдэнэр март һара соо 516 килограмм түлишэ алмаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) М. Дорохов, Н. Балалаев.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото

ШЭНЭ ТРАКТОРНУУД ТУРШАГДАНА

Баргажанай леспромхоздо модо таллуулан шэрэхэ ТТ-4, мүн модо таллуулдаг, шэрэдэг оньһон түхеэрэлгэтэй ВТМ-4 гэһэн шэнэ маркын тракторнууд туршалта гаража байна. Энэ туршалгада Алтайн трактор бүтээдэг заводой конструкторнууд, модо бэлэдхэлэй промышленностиие оньһон түхеэрэлээр хангаха даабаритай научно-шэнжэлэлгын түбэй институдай эрдэмтэд хабаадалсана.

Модо таллуулан шэрэхэ ТТ-4 маркын трактор газаада түхэлөөрөө хуушанай ТДТ-75 трактороһоо юугээрээшье илгаагүй. Гэбэшье шэнэ трактор шулуутай, буртаг газараар олон кубометр модо шэрээд түргэнөөр ябаха шадалтай. Модо таллуулха шэнэ трактор хэрэглэһэнэй ашаар модошодой ажалай бүтээсэ 20—30 процентээр дээшэлүүлхэ, кубометр модоной өөрын үнэ сэн 20 процентээр хямда болохо юм.

Модо отолоод, өөрөө шэрэхэ оньһотой трактор бүришье һонирхолтой. Энэ тракторые жолоодоһон тракторист-оператор табан хүнһөө бүридэһэн бага комплексно бригадые һэлгэхэ. Тракторай урда тодхогдоһон хюрөөгөөр модоё отологдоод, тусхай гидравлическа оньһон аргаар ашагдаха юм. Шэнэ трактораар модо отолоод таллуулан шэрэжэ байхыень харахада урмашахаар байба.

Баргажанай леспромхозой суута тракторист Ленинэй ордено И. И. Скосырскида энэ трактор туршахыень найдаба. Тэрэ шадамар бэрхээр трактораа жолоодон 30 минутын туршада 20 кубометр модо отолжо, дээдэ складта шэрэбэ. Шэнэ тракторай хэды ехэ арга боломжотой байһые дээрэ дурдагдаһан тоонууд тодоор харуулна.

Мүнөө гансал туршалта хэгдэжэ байна. Модо отолоод, шэрэхэ аргатай трактор ухаалан зохёоһон эрдэмтэд-конструкторнууд тракторнуудай хүдэлхые анхаралтайгаар шэнжэлэн, дутуу дундануудыень усадхаха шэнэ арга бэдэрнэ.

Дурсагдагша тракторнуудай олоор бүтээн гаргагдаха саг дүтэлжэл байна.

В. СТУПИН.

ТАСС-ай мэдээсэл

ОЙ МОДОНО[Й] ИНДУСТРИИН ХҮГЖЭЛТ[Э]

Модон гээшэ мүнөөшье, атомай болон полимернүүдэй үе сагташье, арадай ажахын олон һалбаринуудта үргэнөөр ашаглагдана. Ороноо модоор хангахын тула 1975 он багта модо бэлэдхэлые хоёр дахин ехэ болгожо, жэлдээ хахад миллиард кубометртэ хүргэхөөр хараалагдаһан юм. Зүгөөр энэ тоо хожомынь хороогдоһон байна.

— Арадай ажахыда хэрэглэгдэдэг модоной тоо хэмжээе ехэ болгожо бэшэ, харин хаядаһа үлэгдэлнүүдые бүри хүсэд һайнаар ашаглаха, модоной орондо хэрэглэгдэдэг картон, фанерэ гэхэ мэтые ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха,—гэжэ СССР-эй ой модоной болон модо үйлэдбэрилгын промышленностиин министрэй орлогшо Н. А. БОЧКО ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Бүри мүнөө жэл целлюлозно-саарһанай, модоной-химическа предприятинууд модоной орондо 13 миллион кубометр технологическа зомгоол—үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ хоёр хахад дахин ехые—үгэхэ гэжэ хараалагданхай. Миллион хахад шахуу кубометр түлеэн һалбариин конструкторнуудай бүтээһэн тусхай станогуудаар, лесохимигүүдтэ зорюулан үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

Һаяшаг болотор Карелидэ гаргададаг байһан гэшүүһэн, түгсэт, модоной үзүүрнүүдые ашаглаха түхеэрэлгэ зохёогдоо. Энэнь жэл бүри саарһа, картон үйлэдбэрилхэ 30 мянган кубометр түүхэй эд үгэжэ шадаха. Карелидэ модо бэлэдхэл хүгжөөхэ проект бэлдэгдэжэ байна. Отологдоһон модо хүсэд ашаглаха арга республикын леспромхозуудта, модо үйлэдбэрилдэг предприятинуудта олгохо хэмжээнүүд проект соо хараалагданхай.

Модоной хаядаһа үлэгдэлнүүдээр бэлдэгдэһэн миллион кубометр хабтагай гурбан миллион кубометр хэрэглэлэй модоной орондо ашаглагдаха гэжэ элирүүлэгдээ. Тиимэһээ һаяын жэлнүүдтэ нимэ хабтагай бүри ехээр гаргаха гэжэ хараалагдана. 1975 ондо 650 миллион дүрбэлжэн метр гаргагдаха юм. Фанерэ, амһартын картон бүри ехээр бүтээгдэн гаргагдаха.

— Жэл бүри орон доторнай хоёр зуун миллион үлүүтэй кубометр модон бэлэдхэгдэнэ. Иимэ ушар манай ой модоной баялигые удаа дараалан бага болгохо ябадалда хүргэнэгүй гү?

— Орон дотор тиимэ юумэ болоногүй. Юуб гэхэдэ, үнинэй ургажа байдаг, хуушан модо отолнобди. Тиимэ модоной нөөсөөр Советскэ Союз дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Энэмнай 50 гаран миллиард кубометр болоно. Жэл бүри 800 миллион кубометр модон ургуулагдан нэмэжэл байдаг.

Бэеэ хүсэһэн модоной табанай дүрбэн хубинь Ураалһаа урагша байдаг. Тиимэһээ саашадаа модо бэлэдхэлгэ гол түлэб ороной зүүн зүгтэ хэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Европын хубидахи ой модоор бага газарта модо бэлэдхэл хороогдохо байха. Энэ ушар гол түлэб түбэй областьнуудта, Карелидэ хамаадана. Ороной зүүн районуудта модо отолололго, үйлэдбэрилгэ хурдан түргэнөөр хүгжэхэ юм.

Модошодой шэнэ байрануудые бариха 1969 оной ... дэн зуун шэнэ ... Олонхинь (Сибириин, ... зүгэй леспромхозу... Тюменскэ, Эрхүүгэй ... та, Красноярска, Х... заарнуудта баригда... на зүгтэ модо бэлэ... приятинуудые барилга... үргэдхэгдэхэ. Энэ жэл... томо барилганууд га... модо хюрөөдэлгэ-үй... комбинат, Бурядай ... хойн модоной комби... ловско областиин Ени... лаковска модо хюрө... Дээдэ-Синягихинска ... бинат, Красноярска ... Аскизска модо зөөбэ... бинат, Приморийн ... мебелиин фабрика бол...

Усть-Илимскэ ГЭС-... эзэлэгдэхэ газарта ех... хэгдэнэ. Эндэһээ 15 ... хуу кубометр модон ... гагдаха байна. Илим ... долоон томо леспром... рилжэ байнхай. Үшөө ... промхоз баригдажа ... байна.

— Модо отологшодо ... ямар шэнэ техникэ ү...

— Модо таллуулдаг ... нуудай ашаглагдаха... лалтын болоһон шэнэ... амжалта хангаха эли... шинанууд бүтээгдээ. ... модо отологшодой ажал... шууд дээшэлүүлхэ.

Мүнөө модо ба... ажалые хүсэд оньһожо... рэг ээлжээндэ табига... Модо отолдог газарта ... ха оператор хүдэлхэ, ... һөө гадна, мүн гэшүү... ашаа бэлдэхэ юм. Тии... нууд бүри мүнөө жэл ... зуудта бии болохо. Мо... оньһон аргаар гэшүүһэ... томат түхэлэй ма... мүн модо зөөхэ хүс... билынүүдые олоор бүтэ... бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

АГРОНОМОЙ БУЛАН

Түрүү дүй дүршэлтэй танилсагты

КУУЗИКУ ЯАЖА ҺАЙНААР УРГУУЛХАБ?

Түс колхоз жэл бүри 60 гектар куузику тарижа, га бүриһөө 500 гаран центнер ургаса абана.

Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй үедэ республикымнай олохон ажахынууд үхэр малдаа эдюулхын тула тэжээлэй брюквэ — куузику гэдэг ургамалые тарижа, муу бэшээр ургуулдаг болонхой.

Манай колхоз 1965 онһоо хойшо куузику ургамалые тарижа эхилээ юм. Эгээн түрүүн Латвиин ССР-һээ үрэһэ захижа асаруулаад, нэгэ гектар газарта куузику таряабди. Тэрэ газарһаа абтаһан куузикугай үндэһэ шэлэжэ абаад, хойто жэлдэнь 0,5 га дээрэ тэрэнэй үндэһэ (садушка) һуулгаабди. Тэндэһээмнай 1,9 центнер сэбэр үрэһэн абтаа юм. Тиигэжэ бидэ куузикугай өөһэдын үрэһэтэй болоод, жэл бүхэндэ тэрээгээрээл таринабди.

Куузикугай үндэһэ (садушка) майн хорёодоор таряабди. Түрүүн 0,2 гектар таряалан дээрэ «ПН-3-35» түхэлэй тракторай плугаар (нэгэ анзаһыень абажа хаяад) бураздаа татажа, тэрээн соогоо куузикугай үндэһэ зүрүүд хоорондонь 70 сантиметр зайтайгаар, мүн эшэ бүхэниинень бэе бэеһээ 50-60 сантиметр зайтайгаар һуулгаабди. Тиихэдэ үшөө 0,3 гектар газарта гурбан анзаһатай плугаар бураздаа гаргажа, куузикугай зүрүүд хоорондонь үшөө үргэншэгөөр, 105 сантиметр зайгаар таряад туршаабди.

Намар ургасынь хуряахадамнай 105 сантиметр холо холо зүрүүдтайгаар тариһан газарайманай куузикугай эшэнь бүдүүн, үдхэн набшаһатай, һалаа ехэтэй байгаа. Тэрэнэй ашаар үрэһэниинь һайн гараа. Үргэн зүрүүдтайгаар тарихада эшэ, набшыень хухалангүй зүрүүд хоорондонь элдүүрилхэдэшье зохид байна ха юм.

1968 онһоо урагша энэ ургамалые ехэ газарта тариха аргагүй байгаабди. Юуб гэхэдэ, саахарай свёкло ургуулха хэрэгтэ анхарал ехээр табигдадаг байгаа бшуу. Харин нёдондо жэлһээл хойшо куузику ургамалые түрүүшынхеэ 60 гектарта таряабди. Мүн энээниие ургуулха тусхай звено эмхидхэжэ, дүршэлтэй механизатор А. А. Бельскийдэ даалгаабди. Энэ звенодо «МТЗ-52» түхэлэй трактор, «2ССН-6» түхэлэй свёклын сеялкэ, культиватор, үтэгжүүлгэ, хоро сасадаг түхеэрэлгэнүүд, гэхэ мэтэ техникэ, зэмсэг даалгагдажа үгтөө һэн.

Куузикугай үрэһэ майн хорёодоор таридагбди.

Тарихаһаа урид газарайнь хүрьһэ һайнаар элдүүрилхэ, дээгүүрхи шииг нойтыень һайнаар бариха гээшэ тон шухала болоно. Тиимэһээ бидэ һүниидөө хоёр трактораар хахалаад, үглөөгүүр тэрэнииень жэгдэлжэ, хүрьһыень нягтаруулан даруулнабди. Тиигэмсээрээ үрэһэеэ тарижа захалнабди. Хахалалга тарилга хоёрой хоорондо забһар гаргаагүй һаа, эшэнь нэгэ жэгдэ һайнаар ургажа гарадаг. Гектар газарта 1 килограмм үрэһэ доошонь 3-4 сантиметр гүнзэгыдэ таридагбди. Нэгэ хүнэг үрэһэндэ 6 хүнэг суперфосфат холилсоод, суганы тарихада таарамжатай.

Тариһанайнгаа һүүлдэ дээгүүрнь хадхуурта катог шэрэхэдэ һайн. Куузикугай эшэ набшынь бултайжа эхилхэлээр гексахлоран хоро гектарай 30-40 килограмм хүрэтэр сасадагбди. Эшынь һайса гаража, зүрүүдүүдайнь эли болоод байхада хоорондуурнь культиватор шэрэжэ, һая гараһан буртаг үбһыень үгы хэдэгбди. Тэрэнэй удаа үхибүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые олоор гаргажа, куузикугай үлүү эшыень түүжэ, шэнгэрүүлжэ, үлэһэн буртаг үбһыень сэбэрлэжэ үгэнэбди. Шэнгэрүүлхэдээ утаашаа 1 метр газарта 3 эшэ үлөөдэгбди. Тиихэдэмнай даншье томо бэшэ, үхэр малай эдихэдэ һайн, хэршэнгүйгөөр үгэхөөр үндэһэн ургаха юм. Харин 1 метр газарта хоёр эшэ үлөөхэдэ куузику дан томоор, тэһэртэрээ ургаад, үхэрэй эдихэдэшье муу байдаг.

Нэгэ метр газарта 3 эшэ үлөөгөөд ургуулхадамнай 10 гектар дээрэһээ га бүриин 521 центнер куузикугай үндэһэн абтаа.

Эшынь шэнгэрүүлһэнэйнгээ һүүлдэ нэгэ хэды болоод зүрүүд хоорондонь хоёрдохёо элдүүрилжэ эхилдэгбди. Июлиин эхеэр дахин хүнүүдые олоор гаргажа, буртаг үбһыень үгы хүүлнэбди. Хүн бүхэндэ 1 гектар ургаса даалгагдадаг. Буртаг үбһыень гараар сэбэрлэһэнэй һүүлдэ зүрүүд хоорондохиень гурбадахяа бүри гүнзэгыдэ, 12 сантиметр доошонь элдүүрилдэгбди. Ингээдшье ургаса харууһалгын хүдэлмэри гол түлэб дүүрэдэг. Теэд манай адаглажа үзэхэдэ, августын эхеэр ургасын түлэт эдеэшэжэ байхада буртаг үбһэн баһал ургаад, үрэһөө хаяжа захадаг. Тиимэһээ буртаг үбһыень гурба дахин түүхэдэшье болохо байна.

Куузикугай ургасые сентябриин хорёодоор хуряажа эхилдэгбди. Жэшээнь, нёдондо сентябриин 19-дэ эшэ набшыень сабшажа захалаа һэмди. Тиигээд 10 гектар газарта дээрэхи намаа набшыень сабшажа абаһан хойноо свёкло хуряадаг комбайнуудые гаргажа, үндэһыень суглуулжа эхилээбди. Тиигээд энэ ургамалаа сентябриин 6-да хуу хуряажа дүүргэһэн байгаабди. Бүхы 60 гектар газарһаа 30113 центнер үндэһэн абтаа гэхэ гү, али га бүриһөө дунда зэргээр 502 центнер куузику хуряагдаа. Мүн бүхыдөө 2700 центнер ногоон эшэ намаан абтаа юм.

Эдэ үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, манай эндэ куузику ургамалые зүбөөр тарижа, һайнаар харууһалан ургуулжа шадаа һаа, га бүриһөө 500-600 центнер үндэһэн, мүн 100—120 центнер ногоон эшэ намаа хуряагдаха дүүрэн аргатай. Тиихэдээ түбхын түрүүн 3—4 жэл соо нэгэ дахин өөһэдын үрэһэ ургуулаад, рассада хэнгүйгөөр миин сэхэ таряалан дээрэ һуулгадаг болохо хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

С. УНИЧ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой главна агроном.

Хэжэнгын аймагай Хүртэйн леспромхозой хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, ажалдаа ехэ амжалта туйлана. Социалис мүрысөөнэй манлайда модо отологшо Николай Курников, тэрэнэй туһалагша Николай Макаров гэгшэд ябана. Тэдэнэр үдэр бүриингөө даабарие 140—150 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ХОРИИН АЙМАГТА

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

Анаагай совхозой эрхим хонишон Ойдоп Танхаевич Тагаров зуун эхэ хониин бүриһөө 100 хурьга абахаб гэһэн уялгаяа амжалтатай дүүргэбэ. Мүн баһа энэ совхозой ахалагша хонишон Нима Гомбоевич Дондоков 496 толгой түлгэнүүдэй 100 толгой бүриһөөнь 95 хурьга абаха уялгаяа бэелүүлэн, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ҺАРАҺАА ҺАРАДА—АМЖАЛТАТАЙ

Хориин леспромхозой Анаагай лесопунктын коллектив модо бэлэдхэхэ дүрбэн һарынгаа түсэб амжалтатай бэелүүлжэ, апрель, май һарынуудта даабариһаа гадуур хэдэн зуун кубометр модо гүрэндэ тушаагаа. Владимир Ософкин, Константин Морозов, Виктор Иванов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд түсэбөө уридшалан дүүргэбэ.

Мүн баһа Зүүн-Хуурай гэжэ газарта ажаллажа байһан Владимир Квашнинай бригада эрхимээр ажаллажа, дүрбэн һарын туршада 5078 кубометр модо бэлэдхээ. Тиигэжэ бригадын гэшүүн бүхэндэ 1000 гаран кубометр модон хүртэнэ.

ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

Дээдэ-Тайлсын дунда һургуулиин һурагшад болон багшанар түрэл совхоздоо шефскэ туһаламжа үзүүлэн, 10 гектар талмай дээрэ куузику тарижа, гектар бүриһэнь 400 центнер ургаса ургуулаад, хуряажа үгэхэ гэжэ шиидээ. Удаань энэ жэшээемнай дагажа, тэжээл бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ совхозуудтаа туһалыт гэжэ аймагайнгаа бүхы һурагшадта хандаһан байна.

Дээдэ-Тайлсын дунда һургуулиин коллективэй үүсхэлые КПСС-эй Хориин райкомой бюро һайшаажа, энэ хандалга зүбшэн хэлсэхыень, совхозуудта куузику ургуулжа үгэлгые эмхидхэхыень арадай гэгээрэлэй таһагые, һургуулинуудай болон ажахынуудай партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

БАРИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

Оньһожоруулагдамал 335-дахи колонныи коммунис ажалай ударник Леонид Константинович Махаловай бригада һайн ажалаараа суурхажа эхилһээр үнинэй. Энэ бригада нэгэдэхи кварталда түсэбөө үлүүлэн, 5224 түхэригэй барилгын хүдэлмэринүүдые хэһэн байна. Апрель, май һарадаашье бригадын гэшүүн бүхэн түсэбөө 110—120 процент дүүргэжэ гараа.

Мүн баһа Александра Александровна Митуновагай бригадынхид һайн дүнгүүдые туйлана. Түс бригадын зарим гэшүүд аймагай түбтэхи 50 хүнэй байха хамтын байрые Майн 1-нэй һайндэр болотор шабардажа дүүргээ. Хүдэлмэришэн бүхэниинь һара бүриингөө даабари 110—115 процент дүүргэнэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Ленинэй ордено ... Үдын локомотив-вагон... рилгын заводой моде... хэй дархан Андрей Но... Тишкович тухай ... үгэнүүдые хүнүүд ... Юуб гэхэдэ, нүхэр ... заводто удаан хүдэл... дархан гэжэ мэдээж... хой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А... кович.

Ф. СОРОКИНО[Й фото]

ИЛАЛТЫН ҮДЭР

СОВЕТ АРАДАЙ АЛДАР ГАБЬЯА

...ЭТЫН ХЭТЭДЭ МАРТАГДАХАГҮЙ

В. И. ЧУЙКОВ, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Советскэ Союзай Маршал

...ридтэнэй түүхэдэ онсо ...лин, дэлхэйн арадуудай ... хэтэ мүнхэдөө оройһон ...шье бэшэ юм. Тиимэ ... нэгэнэйнь 1945 оной ...оно, Совет арад, тэрэ ... Хүсэнүүд фашис бу...дые зада сохижо, гит... Германиие үбдэг дээрэнь ... буулта хэхыень баад... Үнинэй хүлеэгдэһэн ...! олон миллион хү... баяраар угтагдаа һэн. ...эгшэ ээлжээтэ тэрэ ха... хүлөөр дайрагдаһан ...галан байдал заяагша ... хабар болон алдаршаа. ... булимтарагшадта ... жагсаһан совет арадай ...оо хамгаалгын Агууехэ ... гитлеровскэ холбооной ...тна бэлэй.

...скэ арми 1939-1941 ...рэгэй кампаниинуудай ...йн хоёрдохи дайнай ... жэлнүүдтэ панска ... Бельгиин, Голландиин, ... Норвегиин, Францийн ..., Грециин зэбсэгтэ хү... ...лзаханэзэр, хэдэн хоно... бута сохижо, Баруун ... Балканиие барандань ...эн байгаа. Гэхэ зуу... ээмдэн зонхилхоор ... германска империалист... ...даһаа Советскэ Союз... ...н бодожо, замыень хаа...

... Германиин 1941 оной ...-то манай оронфо хара... ...ар добтолһонһоо улам... ...э ороноо хамгаалгын ... эхилээ бэлэй. Тэрэ ... бусын дайн, Совет гү... ...олго, хосоролгын асуу... ...хэхэ дайн байгаа. Гер... ...низм совет газар дай... ...хэ, дэлхэйн түрүүшын ...рэниие үгы хэхэ, совет ... национальна бэеэ даа... ...һаань хахасуулха, оро... ...нецууд, белорусууд ба ... Союзай бусад арадуудые ...аха хорото балмад ту... ...н. Империализмын ... хархис байгуулалтаар ... дэлхэйн хоёрдохи ... жэлэй турша соо ...шагта дэлисэ хэмжээ... ...руулһан гэмтэл хохи... талаар түүхэдэ урдань ... ехэ дайн байгаа. Бүхы ... зоной 80 гаран про... ...үүдаг 61 гүрэнэй ара... дайнда татагдан оройһон ...дагша оронуудай ар... 110 миллион шахуу сол...ернүүд элсүүлэгдэһэн. ...үрэлтэндэ угаа ехэ хо... ...улаа. Асари ехэ зөөри ...гы хээ, айхабтар олон ... наһанда хоро хүргөө. ... дайнай гарза гайнь ... багташагүй хэмжээн... дүрбэн триллион долла... ушаруулаа. 55 мил... гэхэ гү, али дэлхэйн ...йнайхиһаа таба дахин ...эн байна. Шархата... болоһон 90 миллион ... дээрэ нэмэхэ хэрэг... дайнһаа шалтагаа... ...лион хүн гэмтээ.

США, Англи, Франци, ... түримхэйшүүлэй бо... аюулда эсэргүүсэн, ... дааһан байдалай ту... Европын, Азиин ба ... олохон оронуудай ара... фашис нэгэдэл байгуу... ...вскэ Германида, мили... эсэргүү дайнда ха... ...эхословак частьнууд, дайнай дүүрэхэ багта — мүн румынска, болгарска, югославска частьнууд ба соединенинүүд булимтарагшадта эсэргүүсэн, Совет Армитай хамта эдэбхитэйгээр тэмсэлсээ. Монголой Арадай Республикын сэрэгүүд совет сэрэгүүдтэй гар гарһаа барилсан ябажа, империалис Японтой тулалдаанда эрэлхэгээр хабаадаа. Фашизмые һүнөөн дараха хэрэгтэ хубитаяа оруулһан оронуудай арадууд болон арминуудай габьяае сэгнэхэ зуураа, совет арадай сэрэгэй, ажалай агууехэ баатаршалгые түрүү хүн түрэлтэн хэзээшье мартахагүй.

* * *

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Европо, Азн ба Африкадахи олохон фронтнууд дээрэ, тэрэшэлэн далайнууд дээрэ зэбсэгтэ тэмсэл болоһон юм. Гэхэ зуура, энэ дайнай хуби заяан түбхын түрүүндэ СССР Германи хоёрой хоорондын тэмсэлэй үрэ дүнгһөө дулдыдаха байһаниинь элитэ. Германска фашизмые дараха ябадалда совет арад шиидхэхы үүргэ дүүргээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүрбэн жэл шахуу үргэлжэлхэдэ, гурбан жэлдэнь совет сэрэгүүд өөһэдөөл гитлеровскэ дээрмэшэдтэй урда урдаһаа эсэргүүсэн тулалдаа бэлэй.

Совет Арми немец булимтарагшадые Польшоһоо, Чехословакиһаа, Югославиһаа, Болгариһаа, Румыниһаа, Венгриһээ, Австриһаа намнаа һэн. Японой империализмда эсэргүү тэмсэлдэнь Хитадай ба Азиин бусад оронуудай арадуудта тон ехэ туһа хүргэһэн юм. Европын, Азиин олохон ороной арадуудай түүхэдэнь шэнэ хуудаһан нээгдээ. Империализмын эгээл хархис хүсэнүүдэй бута сохигдон, булигдаһан ушар хэдэ хэдэн оронуудтахи дотоодын революционно хүсэнүүдэй илалта туйлаха, тэндэ арадай-демократическа засаг түрэ тогтоохо хэрэгэй шиидхэхы нүхэсэл болоһон байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илалта туйлахын тула совет арад материальна, оюун бодолой айхабтар ехэ хүсэлэлгэ гаргаһан юм. Хүн түрэлтэнэй хорото муухай дайсадтай тулалдаһан үхэлтэ шанга тэмсэл совет арадта тон ехэ гэмтэл хохидол ушаруулаа. Дайнай түрүүшын, эгээн хүшэр үедэ гол гэмтэл хоролтодо ороо һэмди.

Дайнай эхин дээрэ Советскэ Союзай урагшагүйдэһэниинь юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, фашис Германи дайнһаа бүри урид экономикоёо сэрэгэй байдалда оруулһан юм. Американска, английска ба француз монополинуудай туһаламжаар фашистнууд тэрэ үедөө эгээл ехэ, империалис сэрэгэй хүсэ бүридүүлжэ шадаһан байгаа. Немец-фашис түримхэйшүүл Европын сэрэгэй-промышленна хүсые барандань шахуу эзэлээд байһан. Норвежскэ 6, голландска 18, бельгийскэ 22, английска 12, француз 92 дивизинүүдэй сэрэгэй техникын немец фашистнуудай гарта ороһониинь мэдээжэ.

Дайсанай арми тэрэ үеэр элсүүлэгдэн гулидхагдаад, манай ороной баруун хилэнүүдые зубшуулан жагсаагдаад байһан. Элдэб янзын сэрэгэй техникээр зэбсэгжэһэн дайсанай арми Советскэ Союзда добтолхоһоо урид хоёр жэл соо шахуу Европодо байлдаануудые хэжэ, дүй дүршэлтэй болоһон байгаа. Тиигэбэшье социализмын оронной, тэрэнэй арад зоной ямар гайхамшаг хүсэтэй байһыень дайн гэршэлэн харуулаа. Социалис индустри, колхозно байгуулалта бэелүүлхэ, оронойнгоо экономическа бэеэ даанхай байдал хангаха, совет гүрэнөө, өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалыень бэхижүүлхэ зорилго табиһан Коммунис партиин политикын сэсэн мэргэниинь тиихэдэ онсо тодоор харагдаа бэлэй.

Советскэ Союз яахадаа фашис Германиһаа үлүү хүсэтэй байгааб гэхэдэ, Соведүүдэй орондо түгэлдэр хүсэтэ социалис экономико хүгжөөгдэһэн, социализм илан мандаһан, арад түмэнэй социально-политическэ, суртал бодолой бата нэгэдэл бүрилдэн бэелһэн байгаа. Экономическа, политическэ хүсэл эрмэлзэлэй адли байһаниинь Коммунис партиин, Советскэ правительствын, арад зоной агууехэ нэгэдэл хангаа.

СССР-эй арадуудай хани барисаан фашис булимтарагшадые һүнөөгшэ илалтын гол эшэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо. СССР-ээ хамгаалхадаа, өөрынгөө нациин, национальна гүрэн түрын, өөрынгөө соёлой, өөрынгөө хэлэнэй оршон байхын түлөө тэмсэнэбди гэжэ Советскэ Союзай арадууд һайн ойлгодог байһан. Совет арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гайхамшаг бата нэгэдэлэй бодото жэшээ харуулаа. Совет общественн морально-политическэ нэгэдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан, хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой эбдэршэгүй бата холбоо барисаан, зориг бадаруулагша совет патриотизм дайнай үедэхи **фронт тыл хоёрой нягта нэгэдэл** хангаа һэн. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд совет байгуулалтын ашаар Арми болон Флодые буу зэбсэгээр, техникээр, эдеэ хоолоор хангадаг, дайшалхы баатаршалга гаргахаар зоригжуулдаг, найдамтай һэльбэлтэ үгэдэг тон бата, этигэл түгэс тылтэй байгаа.

Манай социалис гүрэнэй сэрэгэй эмхидэлэй капиталис оронуудай сэрэгэй эмхидэлһээ үлүү һайн байһаниинь дайнай үедэ тон эли тодоор харагдаа бэлэй. Москвагай, Сталинградай, Ленинградай оршондо, Курска тохойдо, Днепр шадар манай сэрэгүүдэй туйлаһан гайхамшаг илалтанууд, бусад олон дайшалхы ябуулганууд мэтэ нимэ жэшээ сэрэгэй искусствын түүхэдэ урдань хэзээшье байгаагүй юм.

Коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда совет арадай, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйнь илалта туйлаха гол эшэ нүхэсэл болоһон байна. Манай парти дайнай түрүүшын үдэрһөө немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү арад бүгэдын тэмсэлэй үүсхэлшэ, эмхидхэлшэнь байгаа. В. И. Ленинэй эмхидхэн байгуулһан партида совет хүнүүд хуби заяагаа зоримгойгоор, тон зүб найдаһан байна.

* * *

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнһээ хойшо хори гаран жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо дэлхэй дээрэ горитой хубилалтанууд болоо. Дэлхэйн социалис байгуулалта бүрилдэн мүндэлөө. Империализмын колониальна ёһо гурим бута зада һүрөө. Урдын колонинууд ба колони шахуу газарнуудай орондо сүлөөтэ гүрэнүүд тогтоо, тогтожо байна. Арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл үдэр бүри үргэдэн бадарна. Энэнь дэлхэйн социлис байгуулалтын хүсэндэ түшэглэн, империализмда эсэргүү сэрэгэй хорото ябуулга хэнэ. Манай Эхэ орон дайнһаа хойшо үнэхөөрөө гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. СССР-най коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын замда оронхой. Ленинскэ эб найрамдалта политикада үнэн байдаг Советскэ Союз амгалан байдал сахиха, батадхахыч түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, дэлхэйн шэнэ дай зайсуулхын тула шухала бүхы юумэ хэнэ. Гэхэ зуура, амгалан байхые хүсэдэггүй, дай жүрөөдэдэг хүсэнүүд дэлхэй дээрэ бии байһаар. Вьетнамда эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй ябуулганууд Зүүн-Урда Азида аюул тохёолдуулхаһаа гадна, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые улам һүжэрөөнэ, хамаг, арадуудта хүндэ хүшэр хойшолон тохёолдуулхаар хёморооной аюулые бүри ехэ болгоно.

США-гай засаг баригша бүлэгүүд дэлхэйн хоёрдохи дайнай хохидол хойшолонгуудые мартаад, германска милитаризмын дахинаа һэргэлгэдэ, тэрэниие ядерна зэбсэгтэй болголгодо али бүхы аргаар туһална. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал шахардуу байһаар. Израилиин булимтарагшад араб оронуудта эсэргүү сэрэгэй хорото ябуулга саг үргэлжэ үүдхэнэ. Совет арад, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүд американ империалистнуудай, Баруун Германиин реваншистнуудай хорото аашануудые һэримжэтэй хёрхоор адаглан хаража байдаг. Социалис хани нэгэдэлтэ оронууд тэдэ империалистнуудай ба реваншистнуудай ээрхэг түримхэй хараа бодолдо эсэргүү шэглүүлэн, эб найрамдалта гадаадын политика бэелүүлнэ.

Үнэндөө уласхоорондын монополис хархис этэгээдүүдтэй эбсэн холбоорилдогшо Мао Цзэ-дунай бүлэг дэлхэйн империализмын туһамаршад болоод байна. Совет орондо харша харата балмад ябуулгаяа тэдэнэр улам дэбэргэнэ. Даманска арал дээрэ тэдэнэй эмхидхэһэн зэбсэгтэ добтолгонууд тэрэнииень гэршэлнэ. Маогайхид Совет, Хитад оронуудай харилсаае улам муудхааха гэжэ, арад зондо харша сэрэгэй-хархис гурим орон дотороо бэхижүүлхэ гэжэ оролдоно.

Эдэ бүгэдые, совет арадта туйлай ехэ хохидол, һандарал тохёолдуулһан үнгэрэгшэ дайнай гай гасалангуудые хараада абажа, манай Ленинскэ парти ажалшадые, Арми болон Флодой сэрэгшэдые эб найрамдалай суртал бодолоор, политическэ нарин һэримжэтэй байхаар, социализмын дайсадта ангиин зэбүүрхэлтэйгээр хандадаг байхаар хүмүүжүүлнэ, оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын, зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ дайшалхы мэргэжэл шадабари нарижуулан һайжаруулхын тула шухала хэмжээнүүдые абана. Юуншье боложо магад, сэрэгэй талаар түгэс бэлэн байха ёһотойбди гэһэн В. И. Ленинэй заабариие партимнай, сэхэ шууд хүтэлбэри болгоно.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн Арми ба Флодой сэрэгшэдэй дунда улам үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байнхай. Энэ мүрысөөн «Ленинэй захяануудта үнэн байха» гэһэн уряа доро үнгэрнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алдар солын гурбан шатын орденой кавалер Н. Ф. Суворов эдир үетэн — һурагшадай дунда.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ДАЙСАНИИЕ ДАРАЛСААБДИ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ тракторай жолоо барижа эхилһээр лэ мүнөө хүрэтэр тэрэнээ табяагүй ябанаб. Дайнай хүндэ жэлнүүдтэ хүдөө ажахын али бүхы хүдэлмэри гол түлэб эхэнэрнүүдэй хүсөөр бүтээгдэгшэ һэн.

Поли дээрэ хабарай тарилгаһаа эхилээд намарай хуряалга дүүрэтэр бүхы хүдэлмэриие, трактор, машинын заһабариие хуу өөһэдөө, эхэнэрнүүд хэдэг байгаа. Аргагүйл даа — эрэшүүлнай барандаа шахуу фронт дээрэ фашистнуудые даралсажа байгаа бшуу. Эхэнэрнүүдэй тракторна бригадые Радна Арбатовна Гармажапова толгойлдог һэн. Минии эгэшэ Намжил Тогочеевна бүришье эртын тракторист байһан юм. Һүниндөө газараа хахалаад, үдэртөө тарилгаа хэдэг һэмди. Ажалай халуун хаһада амарха гэдэгые мэдэдэгүй, буразда дээрэ жаахан унтаад лэ ябаха саг ходол дайралдадаг һэн.

Иигэжэл дайнай фронтһоо хэды холо байбашье, эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд, үхибүүд хүрэтэрөө бултадаал хамаг хүсэ шадалаа гарган ажаллажа, Эсэгэ ороноо фашис Германиин булимтарагшадһаа хамгаалалсан, илалта туйлаха хэрэгтэ туһалһан байнабди.

Мүнөөшье тракторайнгаа жолоо табиха дурамгүй, ажаллаһаар лэ ябанаб. Механизаторай ажал урдын трактористын хүдэлмэритэй жэшэшэгүй хүнгэн болоо. Энэ баатарлиг мэргэжэлээрээ омогорхоноб.

Ц-Е. ЛАКСАНОВА,
Химнын совхозой үнинэй тракторист.

Сэлэнгэ.

АМГАЛАН БАЙДАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Волгоградһаа эхилээд, фашистнуудай гуламта — Берлин хүрэтэр дайлалдажа, таба-зургаа дахин шархатаһан, Эльбэ мүрэн дээрэ дайсанаа даралсаһан гвардиин ахалагша сержант Дугар Будацыренович Бимбаевай досоо тэрэ хатуу үе саг мүнөөшье хүрэтэр мартагдадаггүй.

— Энэ грамотые Украинын 1-дэхи фронтын эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо дайнай дүүрэтэр ябалсаһан, Днепр мүрэн гаталалсаһан, Киев, Житомир городуудые сүлөөлэлсэһэн, Польшо, Чехословакиин лайдые фашистнуудай шуһата һабарһаа абаралсаһан, рейхстаг дээрэ Илалтын туг мандуулалсаһан лэ сэрэгшэдтэ барюулһан юм, — гээд Дугар хонишон баруун ханадаа алтан хажатай хүреэ соо, шэл доро хээтэй байһан грамота харуулха зуураа хэлэнэ.

— Дайнай үедэ сэрэгэй тагнуулшан ябаһан хүм даа, — гээд саашадань үргэлжэлүүлнэ. — Нэгэтэ дайсанай ара талаар тагнуул хэжэ, шухала хэрэгтэй мэдээ асарһамни намда дайшалхы Улаан Тугай орден барюулаа бэлэй.

Оло дахин үхэлэй нүхэн сооһоо мултаргадаһан байха. Нэгэ үдэр нүхэдөөрөө хамта ябатараа фашистнуудта хүреэлэгдэжэ, дайсанай һомоной мүндэр шэнгеэр бууужа байхада, арай шамай амида гарагдаһан юм.

Юрэдөө дайн дажарай һайн юумэниинь үгы. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хэды олон хүбүүднай баатарай үхэлөөр унаа гээшэб, хэды олон хото городууд, тосхон һууринууд һандаргагдааб, үгы хэгдээб! Хэрбээ фашистнуудай шуһата дай үүсхээгүй һаа, манай орон үшөө хэды ехэ хүсэтэй, хэды баян дэлгэр байха бэлэйб.

Дайнай жэгшүүритэ дүлэн соогуур ябажа гараһан хүнүүд хэзээдэшье дайн болоһой гэжэ һанахагүй, амгалан тайбан байдалай түлөө тэмсэнэ. Теэд фашис нохосуудта адли булимтарагшадай манай нангин хилые дабажа ороо һаань, бүхы араднай нэгэн хүндэл адли дахин бодохол.

Эб найрамдалда харша этэгээдүүдтэ дай үүсхэхэ арга олгохогүйн тула бидэнэр Эхэ оронойнгоо хүсэ бэхижүүлхэ ёһотой байһанаа ойлгожо ябадагбди. Манай отарын хонишод һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хонин бүриһөө хурьга түлжүүлэн үдхэнэ. Байгша ондо бидэнэр зуун хонин бүриһөө 101 хурьга томо болгожо байнабди.

Фашистнуудые дараһан илалтын үдэрһөө хойшо 24 жэл үнгэрбэ. Энэ ехэ һайндэрөөр дашарамдуулан, дайнда хамта ябаһан нүхэдөө халуунаар амаршалнаб.

Д. БИМБАЕВ,
«Улаан Оронго» колхозой ахалагша хонишон.

...ТҮҮХЫН ...РИМТАНУУД

...ороноо хамгаалгын ...йнай эхилһэн түрүү...һөө захалжа, Буряа...үүд, басагад фронт ...шис булимтарагшад...оноо хамгаалалсаха ...лзэлтэй байһанаа ... байна. Улаан-Үдын ...районһоо — 300, рес...үдөөгэй зургаан ай...0 хүн фронт эльгээ... ...мэдүүлгэнүүдые ба...н юм. Хүдэлмэри...лигуудай коллекти...һэн мэдүүлгэнүүд ...шээнь, вагонно де...шa шалгагша Су... ...анайхид, Барга...оведэй 25 колхоз...гээтыт гэһэн мэ...

... эхинһээ 1943 оной ... хүрэтэр партийна ...үдай хахадынь ша... Армида мордоо. За...а организацинуу...уннстнар бүришье ... ошоо. Бэшүүрэй организациһаа — 69, Загарайн — 54 про...а мордоһон байна.

...оной ноябрьда пар...олон коммунистнуу...а байгаа армида ...рилэгшэд болгон ... Тэдэнэрэй дунда ...обкомой секретарь ..., КПСС-эй рай...секретарьнар Н. И. ...Е. Писарев, П. П. ...С. Шоболов, П. Ж. ...эдеэ хоолой промышленностиин нарком М. Г. Тюков болон бусад фронт эльгээгдээ һэн.

⊙ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ республикымнай 12 мянган комсомолшууд фронтдо һайн дураараа мордоһон юм.

⊙ 1941 оной август хүрэтэр республика доторнай сэрэгэй һуралсал хэхэ 600 гаран группа, Улаан Хэрээһэнэй 15 курса, санитарна 22 дружина, 300 шахуу пост, ГСО-гой эхин шатын 74 кружок эмхидхэгдэһэн байха юм. Тэдээндэ хэдэн мянган хүн хабаадуулагдаһан байна.

⊙ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтнууд дээрэ командованиин даалгабари эрэлхэг зоригтойгоор дүүргэһэнэй түлөө республикымнай 35 мянга үлүүтэй сэрэгшэд Советскэ Союзай орден болон медальнуудаар шагнагданхай. Тэдэнэй дундаһаа 33 хүн Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, тиихэдэ 5 хүн Алдар солын бүхы гурбан орденой кавалернүүд болоһон байха юм.

⊙ Граждан дайнай легендарна Герой Николай Щорсын командалжа ябаһан 44-дэхи дивизиин 394-дэхи стрелково полкын, генерал майор И. В. Балдыновай командалжа байһан Ленинэй орденто Забайкальска-Хинганска 36-дахи дивизиин, полковник В. Б. Борсоевой командалһан Ленинэй ба Богдан-Хмельницкиин орденуудта Проскуровска 11-дэхи артиллерийскэ тусхай бригадын дайшалхы Улаан тугууд республикадамнай арюун нангинаар хадагалагдажа байдаг юм.

Гвардеец Егор Усачев Германичи хилэ дээрэ шархатаһан юм. Эдэгэнэйнгээ һүүлээр түрэл частьдаа бусаа. Берлинэй уяһан үдэр рейхстагай ханада сэрэгэй гараа табижа байна.

ТАСС-ай фото.

УУЛЗАЛГА

Дайшалхы нүхэр тухай дурдалга

ГАБШАГАЙ ажалай еушаад он. Тэрэ үедэ республикымнай хүдөө ажахы, промышленностиин хүгжэн һалбаралгын үндэһэ һууури табигдажа, соёл культурын эршэ түгэлдэрөөр мандан бадаралгын эхи татажа байһан саг. Тиихэ үеын залуу наһые һанан һанан дурдая. Дээдэ-Үдын (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) гүрэнэй типографи городой горитой предприятинуудай нэгэн гэжэ тоологдодог байһан юм. Гушаад оной эхеэр энэ предприятиин дэргэдэ ФЗУ эмхидхэгдээд, буряад залуушуулые полиграфическа мэргэжэлдэ һургаха хүдэлмэри ябуулагдаһан байгаа. Тиигэжэ хүдөө нютагуудһаа буряад залуушуул типографида олоороо эльгээгдэжэ, үзэг холбогшод болгогдон һургагдажа эхилээ бэлэй. Промышленна хүдэлмэришэд болохо хүсэлэнтэй город ерэһэндээ тэдэнэр урмашадаг байһан.

Тэдэ залуушуулые хүдэлмэришэн ангиин үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ талаар тэдэнэрэй дунда бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдадаг байгаа. Нэгэтэ типографидамнай уран һайханай бүлгэм эмхидхэгдэбэ. Тэрээндэ ФЗУ-гай залуушуул олоороо эдэбхитэйгээр хабаадалсаа һэн.

Буряад-Монголой номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэ байһан нэгэ залуу нүхэр бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ болгогдон табигдаа. Түрүүшын үдэрһөө эхилэн тэрэ айхабтар эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, бүлгэмэй хүдэлмэриие хүл дээрэнь табяа. Энэ нүхэр тон хүхюун, хүн зондо илдам налархайгаар табижа, шэнэ дуунда һуража, улаан булангайнгаа сцена дээрэ наададаг болоогдоо. Соёл болбосоролой, шэнэ социалис ажалай богоһо алхажа эхилһэн тиихэ үеын тэдэ залуушуулай дура хүсэлые тэрэ хадаа ажал хэрэг тээшэнь шударгыгаар хабаадуулжа шадаа. Дарма Жанаев мартагдашагүй һайн нүхэр байһан. Арбаад жэлэй үнгэрһэн хойно тэрээнтэй уулзаһан нэгэ уулзалга тухайгаа тобшо тэдыгээр дурдахам.

* * *

ДАЙНАЙ үеын баатар байлдаата жэлнүүд. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын жэл үнгэрэнтэжэ байгаа. Убэлэй добтолгые амжалтатайгаар дүүргэһэн манай дивизи фронтын түрүү линиһээ ара тээшэ гаргагдаба.

Хуһа модотой сарам ой соо набша намаа, һүхэ ногоон. Энэ хадаа 1942 оной май һара һэн. Тэндэ ошоод амаржа байхадамнай буугай һүрэхэ абяан нэгэ бага холодоһон, һанаа амаранги хэбэртэй, хон-жэн. Нүхэдтэйгөө хамта зүлгэ ногоон дээрэ сүлөөтэйхэн амаржа һуутараа таниха нэгэ хүнэй ерэжэ ябахые харажархибаб.

— Үү, хаанаһаа эндэ һуужа байнаш, — гээд тэрэ офицер ерэ ерэһээр гарыем бариад, тэбэришэбэ. Тиигэжэ мэндэшэлдээд, удаахан һуужа хөөрэлдэбэбди. Дарма Жанаев бэеэрээ, үнөөхил залуу зангаараа шэнги. Фронт хэзээ ерэһэн, ямар подразделенидэ ябаһан, хаагуур дайлалдаһан тухайгаа хахандадаг байһаараа залуушуулай дунда хүндэтэй болоһон. Тэрэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай Герой Дарма Жанаевич Жанаев байһан юм. Жанаев эмхидхэхы шадабари бэрхэтэй хүн байһан гээшэ. Зүжэг наадагай түрүүндэ хөөрэлдэгдөө һааб даа. Гушаад онойнгоо ябадал дурдан, «хаана, юу хэжэ байһанаа ерээ һэмии» гэжэ асуна. Таниха хүниие хаража хөөрэлдэһэндөө эльгэлэгдээ. Нүхэрэйнгөө шинел харан гэһээм, эндэ тэндэ уригдажа, нүхэ һүбэ, шабар шабха. Саперно взводой командир хадаа иимэшье байнгүй аргагүй гэжэ таагдана. Өөрөөл бэенхэдээжэ, уһа шабар соогуур мүлхидэг адалгата шабын түмэр хаалта доогуур гүлдирдэг, тэрэниие таһалдаг байгаа ха юм.

Гвардиин лейтенант Жанаевтай нэгэ частьда ябаһанаа иигэжэ түрүүшынхеэ харалсаа, мэдэлсээ бэлэйбди. Тэрэ гэһээр дахин уулзагдаагүй.

* * *

БУРЯАДАЙНГАА эрэлхэг зоригто баатар хүбүүнэй алдарта зам тухай дурасхаалые эндэ тобшолһуу. Дарма Жанаев дайнда анха түрүүн ошоходоо Москва шадарһаа эхилжэ, дайшалхы замаа үргэлжэлүүлһэн байгаа. Тиигэжэ дайсадтай баатарлигаар тэмсэн, дайн соогуур ото ябажа гараһан байна. Тэрэ хадаа мэргэжэл шадабари ехэтэй инженер, айха тунхарихаа гээшые мэдэхэгүй, һанаамгай, һүбэлгэн сэрэгшэ байһан. Москва шадарһаа Берлин хүрэтэр дайнай улаан гал соогуур ябажа гараа. Тиихэдээ снарядай хэды тэһэрээн, һомоной жиигаан дундуур ябажа, сэрэгшэдэйнгээ урагшаа дабшаха харгы гаргаха, уһа гаталха, дайсанай табиһан минэ аюулгүй болгохо зэргын хүдэлмэринүүдые шадамараар хүтэлбэрилэн, командованиингаа даалгабари амжалтатайгаар дүүргэдэг байһан байгаа.

Мотострелково бригадын инженерно албанай начальник гвардиин капитан Дарма Жанаевич Жанаев фашис Германиие даран илаха үдэрые хүлеэнгүй, дайнай дүүрэхэһээ 14 хоног урид баатарай үхэлөөр унаһан байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Дарма Жанаевич Жанаевта наһа бараһан хойнонь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Н. ЦЫБЕНОВ,
Ленинэй орденто фронтовик.

АЖАЛША ХҮН АЛДАРТАЙ

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

I.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда эрэлхэг зориг гаргажа, фашис нохосуудые эшээндэнь хүрэтэр намналсан, бузар дайсадаа үй бута сохилсожо, алдар солын габьяада хүртэһэн хүнүүд нютагтам олон юм.

Тэдэнэй нэгэн Нима Ширапович Ванчиков тухай тобшо тэдыгээр хөөрэхэ хүсэлтэйб.

1950 оной үбһэ хуряалгын халуун үе һэн. Тэрэ зун бидэ, хэдэн шардагархан үхибүүд үбһэ хуряалгын звенонууд дээгүүр ябажа бухал шэрэдэг байгаабди. Тармалга, сомолгын шахардуу шанга үдэрнүүдэй тохёолдоодхихолоов гээгдэнги звенодо колхозоймнай түрүүлэгшэ Нима Ширапович Ванчиков заатагүй бии болоодхидог һэн. Түрүүлэгшэмнай үбһэшэдтэ заабари заршам үгөөд лэ ябашадаггүй, харин өөрөө аса барижа, маанадаар хамта үбһэ сомолсожо ородог бэлэй. Асарһан бухалыемнай ганса асалаад лэ һүри дээрэ шэдэжэрхидэг тула Нима Ширапович маанадай, үхибүүдэй, анхарал татажа, атаархалыемнай буляадаг байгаа. Урдын баатар хүнэй түһөөтэй, багжагар томо бэетэй тэрэнэй гар соо шэшэрһэн асын эршэтэй далайсаһаа зориг-жон. «хүбүүд, шамдагты! Моридтнай һайн, Оодорголдогты»—гэһэн урихан үгэһөөнь урмашан, моридоо шабхадажа, нара буляалдаһандал, урагшаа шуумайдаг байһамнай элил һааб даа.

Нэгэтэ Модогойн бууса дээрэ һүриеэ нюргалжа арайхан үрдеэд байтарнай аадар шааяжа, бидэнэр холтоһон хушалтатай стандаа хорохо баатай болобобди.

Аадарта нэбтэрһэн хубсаһа хунараа һэлгэжэ, ан-бунхан хөөрэлдэжэ байтараа, нэгэ наһажаалиинаг хүмнай түрүүлэгшэдээ хандажа:

— Нима, шимнай фронтдо ябаһанаа маанадтаа хөөрэжэ үгыш. Үнинэй шинии хөөрөө шагнахаяа эдеэрхэдэг аад, арга олдоногүй,— гэбэ.

— Нээрээшье Нима Ширапович хөөрыт! Бидэшье шагнаха дуратайбди,—гэлдэжэ бусад үбһэшэднай дэмжэн, түрүүлэгшынгээ урдаһаа харашоо һэн.

Мүн һонюуша бидэнэр, шардагархан үхибүүд амаа ангайлдан, түрүүлэгшынгээ хөөрөө хүлеэшэнхэй, шэхэеэ тодошоод һуугаа һэмди.

Нима Ширапович удаахан дуугай һуужа һуутараа:

— Фронтдо ябаһанаа хөөрөө һаам, ехэ саг хэрэгтэй. Аадарай тоггохолоор ажалдаа гарахабди,— гэбэ.

Тугаарайтнай наһажаал хүн һалан һандангүйгөөр:

— Фронтһоо бусахадаа олон орден, медальнуудтай ерээ һэмнайш. Ямар габьяа гаргаһанайнгаа түлөө «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай II шатын орденоор» шагнагдаа һэмши? Тэрээн тухайгаа хөөрэжэ үгыш даа,— гэбэ.

Тинхэдэнь Нима Ширапович нигэжэ хөөрөө һэн:

— 1943 оной декабрь соо манай 82-дохи дивизи добтолгодо ороод ябаба. Украинада, Львов город шадар, манай үхэр буугай батарейн позици эзэлжэ үрдеэгүй байтар сэхэ урдаһаамнай «Фердинанд» гэдэг ярба гаран танк добтолжо ерэбэ. Саһа шуургатай байһан тула дайсадай танкнуудай дүтэ ерэтэрнь обёоронгүй байшообди. Гурбан буумнай тодхогдоогүй, бэшэмнай хүсэжэ ерээдүй байба. Дайсадай танкнууд ябуул дундаа маанад руу буудаба. Мэгдэшэбэбди. Һурамхи ёһоорoo буунуудаа дары тодхожо, хэдэн зуугаад алхамай зайда ороһон танкнуудые буудажа оробобди. Олон танкнуудайнгаа шатахалаар бэшэнииинь зугадажа арилаа һэн. Тэрэ тулалдаанда дайсанай хоёр танк усадхажа, «Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай II шатын орденоор» шагнагдаа һэм, —гээд хөөрөөгөө дүүргэхэлээрнь, аадаршье замхажа, бидэ ажалдаа гараа һэмди.

Теэд энэ хөөрөөн Нима Шираповичай дайшалхы намтарай оройдоол гансахан хуби ха юм даа.

Һаяхан нютагайнгаа сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Дамдин Лошонович Гармаевтай хамта Нима Шираповичай дайшалхы зам тухай дэлгэрэнгыгээр шагнаха зол тудаба. Нима Ширапович Ванчиков 1943 оной августһаа эхилжэ дунда калибрай үхэр буугай наводчигоор, һүүлээрнь командираар ябажа, Украина, Белорусси, Польшые дайсадһаа сүлөөлэлсөө. Германиин хэдэн городуудые эзэлхэ байлдаануудта хабаадалсажа, Берлиние абалсаа һэн. 1945 оной майн 9-нэй үдэрые Берлин дээрэ угталсаха хубитай байгаа.

Дайнай гал дүлэн соогуур Нима Ширапович хоёр дахин шархатаһан. баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө Алдар Солын III, II шатын орденуудаар, «Дайшалхы габьяагай түлөө» болон бусад олон медальнуудаар шагнагдаа һэн.

II.

1943 оной сентябрь соо Нима Ширапович Ванчиков полкынгоо туг доро зогсожо, тангаригаа үгэн, Ильич багшынгаа байгуулһан Коммунис партиин гэшүүндэ абтаһанаа хэзээдэшье мартахагүй.

Тэрэ гэһээр лэ Нима Ширапович ямаршье харюусалгатай ажалда ябахадаа, бүхы шадабари мэргэжэлээ, хүсэл оролдолгоёо хамтын хэрэгтэ зорюулан, Коммунис партиингаа үнэн сэхэ, найдамтай сэрэгшэ байһанаа бодото ажал хэрэгээрээ гэршэлжэ ябана.

Тэрэнэй ажалайнь намтарһаа хэдэн баримтануудые халта дурдабал үлүү болохогүй ха. Нима Ширапович Ванчиков 1947 онһоо хойшо түрэл колхозойнгоо түрүүлэгшын орлогшоор, удаань түрүүлэгшээр хүдэлжэ эхилээ.

1953 ондо хүтэлбэрилхы кадрнуудай һургуули дүүргэжэ ерэһээр, аймагайнгаа «Сталинай зам» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн.

Аймаг соогоо гээгдэнги ябаһан колхозые гурбан жэл соо хүл дээрэнь гаргажа шадаа. Һүүлдэ тэрэ колхозынь хүршэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозтой хамтаржа томодхогдобо. Тинхэдэ Нима Ширапович томодхогдоһон «Дружба» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдажа, хоёр жэл соо амжалтатай хүтэлбэрилөө. Удаань тэрэ колхозойнгоо парторгоор, түрүүлэгшын орлогшоор ажаллажа байтараа, 1959 оной октябрьда түрэл «Байкал» колхоздоо эльгээгдэжэ, партийна организациин секретаряар, түрүүлэгшын орлогшоор ажаллаһан юм.

Хамта хүдэлһэн түрүүлэгшэ Дашанима Дамбаевич Бабалаевтаяа Нима Шираповичай колхозойнгоо ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанайнь ашаар, аймаг соогоо хамагай хойно шэрэгдэжэ ябаһан «Байкал» колхозоо түрүү зэргэдэ гаргаа. 1961—63 онуудта колхозынь социалис мүрысөөндэ илажа, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хоёр дахин хүртэһэниинь олондо мэдээжэ.

III.

Түрэл «Байкал» колхозойнь бааза дээрэ совхозой эмхидхэгдэхэдэ Нима Ширапович нэгэдэхи отделениин эрхилэгшээр томилогдоо һэн.

Шахардуу шанга үедэ Нима Ширапович өөрөө һүхэ бариад ажал хэхэеэ тунхаридагтүй. Үнгэрһэн намар Урда-Байса гэжэ газарта хоёр зуугаад малай байха шэнэ дал өөрөө һүхэ барин хабаадажа, хүтэлбэрилжэ бодхолсоо.

Мүнөө тэрэнэй дааһан отделенидэ хамта дээрээ 18 гүүртэ мал, нэгэ һүрэг адуун үбэлжэжэ байна. Энэ жэлэй үбэл хэзээ хэзээнэйхиһээ хүйтэн, саһа ехэтэй байба. Малшадта хүндэ хүшэр үе тохёолдоо.

— Малаймнай үбэлжэлгэ гэмгүй һайн үрэ дүнтэй үнгэржэ байна,— гэжэ Нима Ширапович һаяхан намтай уулзахадаа хэлэбэ.— Үнгэрһэн жэлэй октябрьһаа эхилжэ отделениин нэгэ гүүртэдэ зургаан толгой залуу мал үбшэнэй шалтагаар гарзалаа. Бэшэ гүүртэнүүдтэ гарзагүй. Малаймнай хүсэ шадал һүүлэй ехэ хүйтэндэ халта буурад гээ. Зүгөөр адуу малаа үбэл, хабарай үнгэртэр үбһэ, зелёнкоор, комбикормоор дутаахагүйбди. Хэдэн зуугаад шэнэ түл абтаад, гарза гайгүй томо болгоггожо байна.

Байгша 1969 ондо Далахайн совхоз хамта 3760 центнер мяха үйлэдбэрилжэ, тэрэнэйнгээ 3330 центнерые гүрэндэ тушааха. Эндэхи колхоз урдань жэл соо эды шэнээн ехэ мяха үйлэдбэрилдэггүй байгаа юм. Тинхэдэ гүрэндэ тушаагдаха малайнь толгой бүриин шэгнүүр 280 килограммһаа дээшэ, адуун 300 килограммһаа доошо бэшэ байха зэргэтэй. 100 үнеэн бүриһөө 85 тугал, 100 адуунһаа 70 унага абаха гэһэн уялга абанхай.

Нима Ширапович Ванчиковтай хөөрэлдөөд байхадаа, тэрэнэй ажал хүдэлмэреэ урагшатай хүтэлбэрилжэ, урдаа хараалһан зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө эрмэлзэл түгэс ябаһыень ойлгоо һэм.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Захаамин.

Петр Ардонович Аюшинов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ гвардейско[…] дуудай («катюшануудай») отделениин командир ябаа һэн. Мүнөө Петр Ардонович «Те[…] заводто хүдэлнэ. Коммунис ажалай ударник Аюшинов халаан бүринигөө даабарине 170—180 […] дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Аюшинов ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ[…]

БААТАРШАЛГЫН ЗАМАА[Р]

Степан Петрович Твердын сээжые дайшалхы 13 орден, медальнууд шэмэглэдэг. Эдэ хайра шагналнуудайнь дунда Дайшалхы Улаан Тугай орден, «Улаан Одон» гэжэ хоёр орден бии. Балтиин флодой далайн авиацида политрук зэргэтэй. Ленинград шадар алба хэжэ ябахадань, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ һэн. Политрук Твердый 1939—40 онуудта сагаан финнүүдтэй дайлалдажа, Маннергеймэй бэхилэлтые дэлбэ сохилсоһон, багашье һаань байлдаанай дүршэлтэй болоһон байгаа.

Октябриин үлгы—Ленинград хотые эзэлхээр дугташаһан фашистнуудай урдаһаа 900 хоногой туршада баатарлигаар байлдаһанаа Степан Петрович омогтойгоор дурсадаг. Тэрэл үедэ хүндоор шархатажа госпитальдо ороод, 1943 оной намар дахинаа бусажа, Кенигсберг хото хүрэтэр байлдаанай замаар фашис нохосуудые даралсаа.

Степан Петровичой алба хэһэн частиин байлдаанай самолёдууд фашис сэрэгүүдые фронт дээрэшье, гүн ара таладань, Гитлерэй эшээн болоһон Берлин хүрэтэр бомбодон бута сохидог байһан. Мүн гансашье агаарта бэшэ, мүн газар дээрэ ябагаар, далай дээрэ онгосоор-шье байлдаанда хабаадалсаа.

Баруун Белоруссиин нэгэ тосхондо ябаган сэрэгэй офицертэй ябажа байгаад, хорёод фашистнуудтай гэнтэ тулалдан, тэдэнэй дүрбыень унагаажа, бусадыень намнаһан тухайгаа нүхэр Твердый һанан дурсана. Иимэ эрэлхэг зориг гаргаха ябадал фронт дээрэ али олон тохёолдоһон.

Фашис Германиие дараһанай удаа Степан Петрови[…] дый өөрынгөө часть[…] зүгтэ буужа, империал[…] ной түримхэйшүүлые […] хилсоһон байна.

Мүнөө Степан Петр[…] ряадай ой модоной аж[…] нистерствэдэ инжене[…] дэлнэ. Ажал хэрэгээ […] дэхэ энэ хүн коллекти[…] хүндэтэй. Ниитын хү[…] илангаяа залуу мэрг[…] коммунис ёһоор. Эх[…] дуратайгаар хүмүүжү[…] рэгтэ эдэбхитэйгээр хаб[…] на. Эрхим ажалайн[…] министерствын, проф[…] комой Хүндэлэлэй гр[…] даар шагнагдаһан. ба[…] шаалда хүртэһэн байн[…]

И. СТЕП[…]

Буряадай ой м[…] ажахын министе[…] ахамад ин[…]

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЛЕНИН ТУХАЙ ФИЛЬМ ЧИЛИДЭ ХАРУУЛАГДАНА

САНТЬЯГО. (ТАСС). «Ленин Октябрьда», «Буутай хүн», «Октябрь», «Ленин Польшодо» гэһэн фильмүүд Чилиин Сантьяго, Консепсьон, Вальпараисо, Сан-Антонио, Антофагаст болон бусад городуудай кинотеатрнуудта харуулагдажа ехээр һонирхогдоно.

«Октябрь», «Ленин Польшодо» гэһэн фильмүүдые Чилиин ниислэлэй хүн зон телевиденеэр хараа. Энэ фильмые Сантьягын хоёр телецентр дамжуулһан байна.

ЭКВАДОРОЙ КП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

ГУАЯКИЛЬ. (ТАСС). Майн 3-һаа 5 хүрэтэр Эквадорой Компартиин ЦК-гай пленум эндэ болоо. Энэ оной июньдэ Москвада болохо коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөндэ хабаадаха гэһэн шиидхэбэри пленум баталан абаа, зүблөөнэй гол документын проектые һайшаагаа. Москвада болохо зүблөөндэ хабаадаха эквадор коммунистнуудай делегациие Эквадорой Компартиин ЦК-гай генеральна секретарь Педро Саад толгойлхо байна.

В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжээ ябуулгануудай түсэбые пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээд баталан абаа. В. И. Ленинэй зарим зохёолые, алдарта ойдо зорюулагдаһан уласхоорондын документнүүд ба Эквадорой Компартиин документнүүдые хэблэн гаргажа тарааха тухай шиидхэбэри гаргагдаа. В. И. Лениндэ зорюулагдаһан нүүдэл выставкэ үнгэргэхэ тухай семинарнууд, олониитын зүбшэн хэлсэлгэнүүд үнгэргэндэхөөр хараалагданхай.

КОММУНИСТНУУДАЙ ПАРЛАМЕНТСКА БҮЛЭГЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Национальна суглаандахи коммунистнуудай парламентска бүлэгэй мэдүүлгэ толилогдоо. Социализм тээшэ зам нээжэ шадахаар гүрүү политическэ ба экономическа демократиин түлөө, национальна бэеэ даанхай байдалай, эб найрамдалай болон буу зэбсэг хураахын түлөө дуугаа үгэжэ, хүдэлмэришэд ба демократическа хүсэнүүдэй кандидат Жак Дюклое июниин 1-дэ дэмжэхыень Француз Коммунис партиин ЦК-гай уряалһан уряае һайшааһан байна.

Зүүнэй үзэл баримталдаг бүхы организацинуудай хамтын правительственна программа хараалан зохёоһоной үндэһөөр, зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй нэгэ кандидадые бэлжүүлхэ шухала байһан тухай мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН АРАДАЙ МИЛИЦИИН ГЕНЕРАЛЬНА ШТАБАЙ БЭШЭГ

ПРАГА. (ТАСС). Фашис Германиие диилэн илаһаар, Чехословакиие Совет Армиин сүлөөлһэн 24 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Чехословакиин арадай милициин главна штаб СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг посольстводо амаршалгын бэшэг эльгээгээ.

«Нацис эзэмдэгшэдые һамна бута сохихо хэрэгтэ фашис эзэрхэг түримхэйшүүлдэ хатуу шанга сохилто үгэһэн эрэлхэг зоригто Совет Армиин шиидхэхы түһа нэмэри оруулалсаһыень бидэнэр хэзээдэшье мартахагүйбди. Манай эрхэ сүлөөгэй түлөө болоһон байлдаануудай үедэ наһа барагаан совет сэрэгшэдэй дурасхаалые бидэнэр гүнзэгы ехээр ёһолон хүндэлнэбди» гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

1945 ондо манай городууд болон тосхонуудые сүлөөлэлсэһэн бүхы совет сэрэгшэдтэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай ветерануудта дайшалхы, нүхэрэй ёһоной амаршалга хүргэнэбди гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ. Арадай милициин гүрэн түрын шатаар элдэбхи гаргаһантай дашарамдуулан, тэдэндэ 1968 ондо хэдэн олон мянган резолюцинуудые гаргажа, бэшэгүүдые эльгэжэ, хани барисаа ба талархалаа мэдүүлһэнэйнь түлөө тэдэнэртэ бидэнэр баяскалан хүргэнэбди.

Чехословакиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи бата бэхи холбоое, хани барисаае хэнншье һулаарулжа шадахагүй гээд бэшэгэй авторнууд түгэсхэлдөө найдуулна.

КАМБОДЖЫН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). «Камбоджын мүнөөнэй газар нютагуудай хилэнүүдые мэдэрдэг байһанаа» лаблахыень бүхы оронуудые Камбоджын правительство уряалаа.

«Камбоджын хилэнүүдэй үнэхөөрөө зүб байһанда һэжэг түрэжэ байһанаа «нэгэ агууехэ гүрэнэй» (США тухай хэлэгдэнэ) элирхэйлэн мэдүүлһэнтэй дашарамдуулан, Камбоджын правительство иимэ уряатайгаар хандаһан байна гээд Франс-Пресс агентствын корреспондент Пном-Пеньһээ мэдээсэнэ. Хилые ондоогоор тоолохо тухай ямаршье эрилтэнүүдые Камбоджо зүбшөөхэгүй гээд правительствын мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнхэй.

Камбоджотой дипломатическа харилсаа һэргээхэ зорилгоор США-гай правительствын хэһэн алхамуудай үнэн зүрхэнһөө хэгдээгүй байһан дээрэһээнь буруушаанаб гээт гүрэниие толгойлогшо принц Нородом Сианук онсолон тэмдэглэһэн байна. Камбоджын мүнөөнэй хилэнүүдые США-гай хүсэдөөр үгэ дуугүйгөөр мэдэрээд лэ байгаа һаань, дипломатическа харилсаан һэргээгдэжэ шадаха гээд Камбоджо мэдүүлһэн байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай ПРЕЗИДИУМДЭ

ПРАГА. (ТАСС). Москвада март һарада болоһон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ талаар комиссиин заседаниинуудай дүнгүүд тухай КПЧ-гэй делегациин мэдээсэлые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум анхаралдаа абаа. ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, КПЧ-гэй ЦК-гай делегациин хэһэн ажал ябуулгые Президиум һайшаагаа, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаха гол документын проектые һайжааша байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. КПЧ-гэй ЦК-гай пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ энэ проектые табиха гэжэ Президиум шиидхээ.

Израилиин парламентын заседани дээрэ бодолтойгоор хэлэгдэһэн үгэ

НИКОЗИ. (ТАСС). Олон дахин үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдал тухай шашаһан премьер-министр Голда Меирэй билдагуу аашa гаргаһыень Израилиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй генеральна секретарь Меир Вильнер парламентын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ элишэлээ. Болохоёо байгаа һунгалтын урда тээ парламентын зунай сессиин майн 4-дэ нээгдэхэдэ, үгэ хэлэлгэнүүд болоһон байгаа бшуу.

Сесси дээрэ Совет орондо эсэргүү хардалга гүрдэлгэ хэһэн үгэнүүдые хэлэһэн правительствын тусхайта түлөөлэгшэнэртэ Вильнер шанга харюу үгөө, бүхы арадуудай национальна эрхые, тус районлохи бүхы гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые мэдэрэлгэдэ үндэһэлэн, шахардуу шанга байдал амгалан ёһоор гуримшуулха зорилготой политика Советскэ Союзай бэелүүлдэг тухай һануулаа.

Израилиие мухардалгада хүргэһэн правительствын политикые—панхаруудтаһан политикые парламентын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, коммунист депутат элишэлээ. Энэ политика эб найрамдалыешье, аюулгүй байдалыешье хангажа шадаагүй. Энэ политика шэнээр шуһа адхаралгада хүргөө, оршон байдалые бүри шахардуу шанга болгоо. Энэ байдалһаа гарахын тулада ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциие бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Эсэргүүсэлтын тэмсэлшэдэй уряа

БОНН. (ТАСС). Фашис хүдэлөөндэ эсэргүүсэдэг ФРГ, Франци, Итали, ГДР болон Польшодохи организацинуудай түлөөлэгшэд Франкфурт-на-Майне городто болоо. Нацис гэмтэдые амнистилхагүйе, нацис гэмтэ ябуулгануудые хуушараа гэжэ тоолохогүйе уряалан, ФРГ-гэй правительствада, бундестагта, олониитэдэ пресс-конференцидэ хабаадагшад хандаа. «Хүн зониие олоор алаха хюдаха захиралта үгэгшэдые, алууршадые хэһээлгэ зүб зүйтэй хэһээлтэ болохоһоо гадна, саашадаа иимэ гэмтэ ябуулгануудай гаралгые зайсуулха хэрэгтэ түһа нэмэри болохо үгэхэ байна гээд хандалга соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Конгрессто Никсонэй эльгээһэн бэшэг

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Холбоото Штадуудта тохёолдоһон үлэсхэлэн байдалтай тэмсэхэ хэмжээнүүд тухай бэшэгээр президент Р. Никсон конгрессто хандаа. США-дахи үлэсхэлэн байдал тухай асуудал хадаа Америкын «угаа хэсүү бэрхэтэй, тэсэхын аргагүй» асуудал болоно.

Президентын мэдэрһэнэй ёһоор, США-дахи хэдэн олон миллион үгытэй хүнүүд «гэр бүлэеэ» тэжээжэ шададаггүй байна. США-да үлэсхэлэн байдал усадхаха шэнэдхэлгэнүүдые хэхые президент дурадхана.

КАНАЛАЙ ХОЁР ТАЛАҺАА БУУДАЛДАБА

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ каналай элдэб секторнүүдтэ майн 6-да израиль ба египет сэрэгүүдэй хоорондо 8,5 часай турша соо бага зэргын забһарлалгатайгаар буудалдаан болоо.

«Аль-Ахбар» газетын корреспондент Исмаилһаа ингэжэ бэшэнэ. Эль-Кантарын райондо Египедэй артиллериин һомондо сэхэ тудагдажа израиль тягач усадхагдаа. Буудалдаанай газарта шэнэ сэрэгүүдые дайсанай асарха гэһэн һэдэлгэнүүдые Египедэй сэрэгүүд таһалдуулаа.

Порт-Фауд шэглүүлэн Израилиин тала 16 час 30 минутада томо буунуудаар буудаа гээд энэ газетын корреспондент Порт-Саидһаа дамжуулаа. Египедэй сэрэгүүд урдаһаань шангаар буудажа, дайсаниие абяа аниргүй болгоо.

Һүртэ муухай зэбсэгые туршан шалгана

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Олошиитын буруушаабашье нервно-паралитическэ газуудые туршажа үзэлгэ үргэлжэлһөөр. Эдэ туршалгануудай зариманиинь Аляскада хэгдэнэ гээд Пентагон һаяхан тусхайтаар мэдээсээ һэн.

Эдэ газуудые туршаһанһаа уламжалан, нёдондо жэлдэ Юта штадта 6 мянга гаран хонин үхэһэн байгаа. Хүн зониие олоор хюдан алаха зэбсэг хэрэгсэлнүүдые «шэнжэлдэг» Пентагондохи хүнүүдые газай муу хойшолонтой байһаниинь амыень татаагүй.

СПОРТЫН ҺОНИН

МОСКВА—МҮРЫСӨӨНДЭ

«Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө Бүхэросси[…] даанай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсахаяа манай рес[…] кын суглуулагдамал команда майн 6-най үдэр Москва […] Республикымнай энэ команда апрель соо Ессентуки хото[…] гэргэгдэһэн хахад финальна урилдаанда хабаадалсан, […] то республика, хизаарнууд болон областьнуудай олон […] нуудые илажа, түгэсхэлэй нааданда оролсохо эрхэ […] байна.

Манай суглуулагдамал командын бүридэлдэ хурдан […] шэд—СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов, с[…] нүүд Сергей Рымарев, Юрий Климов, Евдокия Утенко[…] ляра Бекбулатова, Таня Ахминеева болон бусад орол[…]

Эдэнэрэй дундаһаа В. Цыренов, С. Рымарев, Ю. […] гурбаниинь тус мүрысөөндэ РСФСР-эй суглуулагдама[…] дын нэрэ хүндые хамгаалалсаха болоно.

Мүрысөөн майн 9-дэ Москвагай центральна ипподр[…] рэ үнгэргэгдэхэ юм.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ НААДА[…]

Шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхэнэрнүүдэй мүрысөөн Улаан-Үдэдэ, Спортын ордон соо эхилбэ. Республикын 1969 оной эхэнэр чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргые 13 бэрхэ шатаршад буляалдажа байна. Эдэнэрэй дунда нэгэдэхи разрядтайшуул Игумнова, Бережкова, Жеребцова, үнинэй шатаршан Бадмацыренова, Абзаева (Мухар-Шэбэрэй аймаг), Ванчикова (Хэжэнгэ), хоёрдохи разря[…] —Павлова, Филиппенко, […] Жаркова, Дорофеева, […] Ильина гэгшэд оролсоно.

Түрүүшын зургаан […] эсэстэ республикын че[…] Игумнова 5 очкотой […] ябана. Тэрэнэй удаа Жере[…] 4 очкотой, Балмацырено[…] очкотой болонхой.

В. МАМ[…]

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа Совет Армиин Улаан тугта ансамблиин концерт. 18. 35 минутаһаа 20 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 18.35 минутаһаа «Подвиг» гэһэн телевизионно альманах. 19.30 минутаһаа хүгжэмтэ календариин хуудаһан. 20 часһаа Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40 минутаһаа «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан дуунууд» гэһэн дамжуулга. 21.15 минутаһаа «Летчик тухай дурасхаал» гэһэн Свердловскын телевидениин фильм. 21.50 минутаһаа «Память» гэһэн Орджоникидзиин телевидениин фильм. 22 часһаа «Табин жэлэй түүхэтэ хуудаһан» гэһэн дамжуулга (1945 он). 23 часһаа 00.15 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 23 часһаа орон доторхи һонин. 23.15 минутаһаа «Комсомол, энэ шинии орден» гэһэн дамжуулга (гурбадахи дамжуулгань).

ПРАВДА БУР[ЯТИИ] МҮНӨӨДЭРЭ[Й] НОМЕ[Р]

Нэгэдэхи хууд[…] «Совет патриотизм» […] түрүү бэшэг. СССР-[…] ронын министрэй […] Хабарай тарилгын […] тухай материалнууд.

Хоёрдохи, гурбад[…] даһануудта: Илалтын […] зорюулагдаһан ма[…] нууд.

Дүрбэдэхи хууда[…] хилын саанаһаа ерэ[…] леграмманууд. Нютаг[…] гай һонин. Соносхо[…]

Манай газетын удаа[…] мер майн 11-дэ гараха.

Редакторай орлог[…]

М. Н. НИ[…]

Манай адрес, телефону[д]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[…] приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редак[…] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—[…] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—[…] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен[…] строительства—61-35, советского строительства и быта—[…] культуры и школ—60-21. писем и рабселькоров—67-81 […] формации—34-05. общественная приёмная—56-62, маш[…] бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати […] те Министров БурАССР.

Н-03476. Зак. № […]